

Konzum

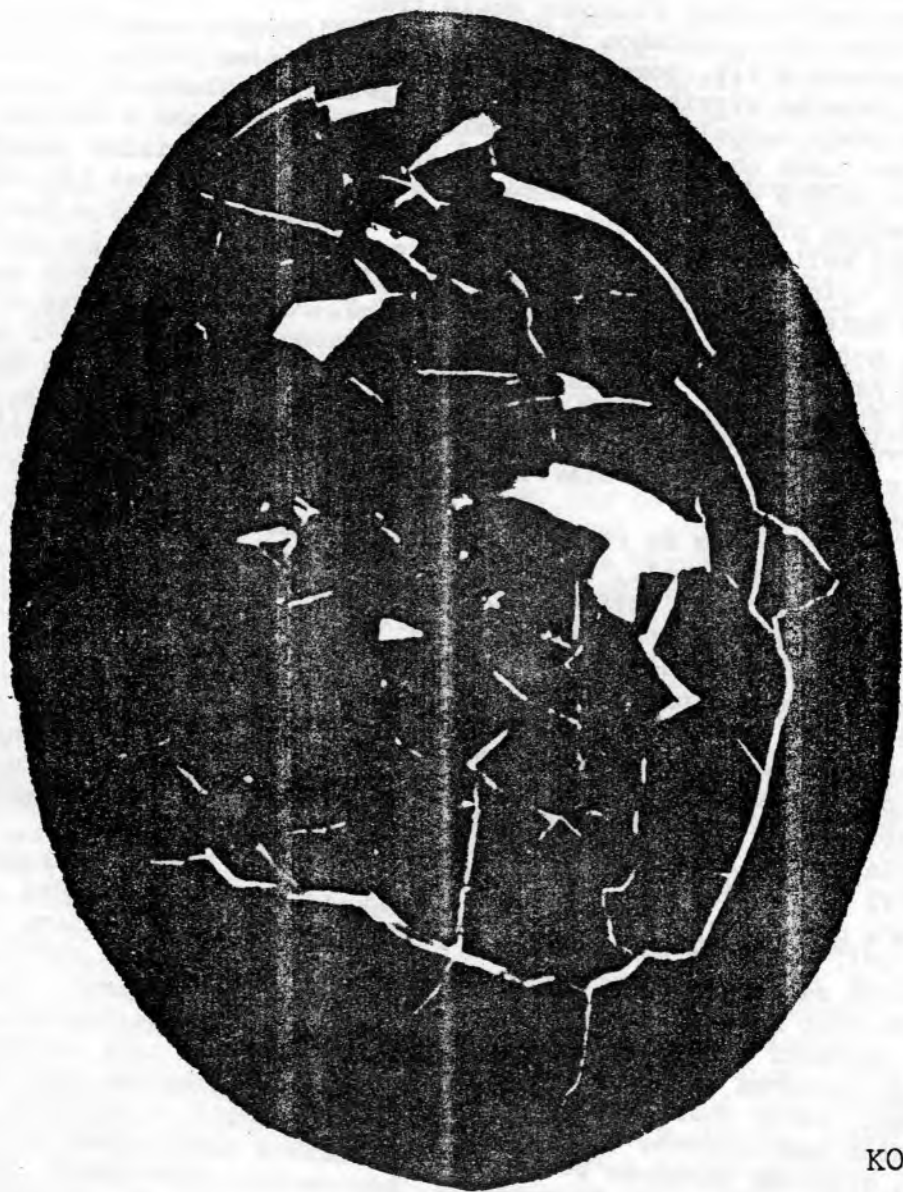

Obsah		
redakce	úvodník	str. 2
Koudelka Josef	Dokumenty doby	str. 3
- ori -	Slovo na okraj dění kolem nás	str. 6
J.F.	Ekologie	str. 7
- ori -	Náš dnešní nepřítel (aneb kolikto pronásledovat)	str.10
Palouš Radim	Jan Patočka - anamnéza	str.12
Fromm Erich Jiří Komi Jurečka	Zkušenost X	str.18
Mistr Eckehart von Hochheim - Vít Pelikán	Meditace Mistra - životopis	str.21
Kenné Alleau	Tajné náboženské společnosti	str.23
Agentura Konzum	Ze světa	str.29

Konzum

- * Měsíčník přátel duchovních nauk
- * redakce a administrativa: KONZUM - Křížkovského 14 Olomouc 770 00
tel. : 208 471 . Czechoslovakia
- * Šéfredaktor : C r h a Pavel
- * Rukopisy a ostatní redakční poštu přijímá: redakce KONZUM
- * Nevyžádané rukopisy se nevracejí
- * redakce si vyhrazuje právo zkracovat a upravovat příspěvky po dohodě s autorem.
- * Podepsané příspěvky nevyjadřují nutně stanovisko jednotlivých redaktorů nebo přispěvatelů
- * Veškerá práva na materiály KONZUMU mohou být přetiskována, překládána, či šířena pouze se svolením redakce.
Výjimku má pouze společnost Society World Unity se sídlem v Austrálii.
- * Vytiskla tiskárna Rámeček
Handwork KONZUM - Czechoslovakia
- * Uzavření 2.2.1990

V NOVÉM ROCE 1990 VÁS VÍTÁ REDAKCE

KONZUM

Generální prokuratura Praha

Věc: Žádost

Koudelka Josef, nar. 24.7.1930 v Olomouci, bytem Olomouc, Doniseva 35, obrací se na generální prokuraturu se žádostí k přešetření a zahájení veřejného zasedání nezávislými orgány justice ve věci následující:

Jakéžto bývalý syn živnostníka, v polovině roku 1949 byl jsem orazítkován dědičným hříchem a tehdejší Olomouckou komisí pro TNP zařazen na dva roky (1949-51) do tábora nucených prací. Po krátkodobém po krátkodobém pobytu ve sv. Jáně u Berouna (sběrné středisko pro TNP) s mnoha dalšími tzv. chovanci došlo k přesunu do Rosic u Oslavan. Ubytovací prostory pro "chovance" byly určeny v bývalém záměčku v obci Oslavany. Ze záměčku za doprovodu ozbrojené milice 3x denně směřoval dlouhý nákladní vůz s plachtou na korbě, kde byli namačkáni "chovanci", k nedaleké uhelné šachtě. Těžilo se antracitové uhlí, a to na tři směny. Tehdejším náčelníkem pro TNP v Oslavanech na zámku byl por. Hartviger, který přes každodenní únavu po směně dokázal patřičně "příjemnit" volné chvíle.

V polovině roku 1951, po dvouletém, zcela protizákonném pobytu v táboře nucených prací, byl jsem propuštěn. Ovšem jen proto, a svých vzápětí ochutnal další plody sladkého socialismu.

1. října 1951, zásluhou jistých komunistických vládců Olomouce, byl jsem zařazen k tzv. pomocně-technickému praporu (PTP). Po absolvování šestitýdenního výcviku beze zbraně v Libušíně u Kladna byl jsem s dalšími, stejně tehdy nespolehlivými, přemístěn do Horní Suché u Karviné. Naše povinnost obstat se ctí a sloužit věrně "pracujícímu lidu" spočívala opět ve službě na uhelné šachtě. Pobyt u těchto jednotek byl téměř totožný mému pobytu předcházejícímu - tj. v TNP. Poručík Pokorný, z Mor. Budějovic tehdejší velitel roty za spolupomocí poddůstojníků bojových jednotek, vlatnil významnou pravomoc. A tak po vyčerpávajících směnách na uhelné šachtě existovaly hromadné nástupy vojáků. Po nich pochodové cvičení, přískoky, noční poplach apod. Jenže délka výkonu vojenské služby u těchto jednotek nekončila po dvou letech. Byla stanovena na neurčito. Mnozí za téměř mé dvouleté služby nacházeli se u PTP již tři roky i déle. Scustavné šikanování a životní podmínky mnohé popuzovaly. S několika dalšími jedinci zcela nepokrytě jsme se stavěli na odpor vůči každodennímu ponižování a bezohlednosti.

V té době jsem se rovněž m. j. důvěrně seznámil s vojínem Ivanem Mir., Zelenkou L., Hamplm J., a Šíblem Vlad. U všech převládala skepse, odpor a byli jsme stejného smýšlení. Z převládající nespokojenosti shodli jsme se v názoru, že v případě prodloužení voj. služby uchýlíme se k dezerci. Tehdy jsem ještě netušil, že právě prožité čtyřleté období vyznělo pouze ve smyslu předznamenání příprav k upadnutí do další sféry nástrah, z nichž nebylo úniku. Do další sféry, kýmisi s rafinovanou důsledností pečlivě promyšlené a předem připravené. Znamenala však definitivní vyřčení ortelu a s ním provždy smazána nejlepší léta produktivního mladého věku. Neobyčejná stupidnost a zákeřná svévolnost vyšetřujících orgánů StB měla znamenat pravoplatnou činnost zodpovědnou za tzv. justiční dílo.

Byl 30. srpen 1953. Ve večerních hodinách v blízkosti kasárenského prostoru ubytoven, v přítomnosti dalších dvou vojáků základní voj. služby - tj. voj. Leopolda Zelenky a Vlad. Šíbla - došlo k násilnému přepadení. V temnotě zableskly rozmístěné reflektory vrhající silné světlo přímo do očí. Na čísi hromově pronesenou výzvu: "stůj, ruce vzhůru", jsem zareagoval v ohromení zmražením dolních končetin a zvolna uposlechnul rozkazu. Stejným způsobem se zachovala dvojice společníků. V saři reflektorů jsem shlédnul, tehdy zcela šokován, zužující se kruh několika desítek osob v terénních kombinézách, výzbrojených samopaly. Poté, s výjimkou společníka Šíbla, byla nám nasazena pouta a pod pohružkou násilí jsme byli odvedeni k připravenému autobusu. V autobuse, kde zasedli ozbrojenci, uviděl jsem s pouty na rukou sedící vojína Mir. Ivana a Jar. Hampla. S výjimkou vojína

Šíbla došlo k odjezdu na neznámé stanoviště.

Po příjezdu jsem byl odveden do jakési místnosti, kde v přítomnosti uniformovaných osob (StB?) byl jsem jedním z nich hrubě napaden. Téměř v bezvládném stavu mi byla podstrčena listina, jejíž obsah v důsledku zákroku a psychického šoku jsem vůbec nečetl.

Všechny další krátkodobé akce směřovaly k mému přemístění do Prahy - na StB Ruzyně. Týdny a měsíce vyšetřovací vazby, vedené kpt. Hruškou za asistence vyšetřujících goril, byly jednoznačně vedeny nejhrubším fyzickým a psychickým násilím. Pod vlivem tohoto soustavně vedeného násilí zatoužil jsem po záchraně tehdy poměrně mladého věku a tak jsem kapituloval, abych splnil přání věznitele. Podpisem zvěřečného protokolu byl jsem uznán vinným z přípravy za jakousi diverzi.

Výsledkem se stal tajný proces 18.2.1954 u vyššího vojenského soudu v Trenčíně, kde zcela podvrženými důkazy viny dle § 275/1, 84/1a byl jsem odsouzen ke 13 letům odnětí svobody nepodmíněně. V tomtéž smyslu byli odsouzeni vojáci Mir. Ivan, Leo Zelenka a Jar. Hampl.

Nahromaděné množství křivd, bezpráví a násilností prováděné od roku 1949 jak mé osobě, tak zejména jiným spoluvězňům, znamenaly nepřekonatelnou psychickou zátěž. Sledoval jsem cestu k úniku. U příležitosti seznámování s různými politickými vězni v roce 1959 při mém pobytu v Kartouzích u Jičína uvítal jsem proto rozhodnutí vězně Kmenty přizváním k útěku. K pokusu došlo někdy v srpnu 1959 z Kartouzské věznice za přítomnosti spoluvězňů Kmenty Lda., obráběče Jar., Ondráčka Lad., Šindlera Jana, Synáka J. K útěku z věznice posloužil nákladní vůz a sanita. Po dlouhé honičce nastalo dopadení a nejbrutálnější akce vězeňských dozorců: Jména tehdy běsnících maniaků - jako náčelníka věznice Krále, dozorců Kejklička, Kolomazníka, Tokára, Koláře, Vysůčka a jiných - stala se pro nás výstrahou pro celý život. Nelze jich vymazat. Mimo fyzického násilí a korekce s výjimkou Šindlera, který byl dopaden později, byli jsme podrobeni odporně vedeným způsobem nočním výslechům v místní věznici. Za období 30ti prožitých dnů v korekční cele jsem 10 dní byl beze spánku, z toho 5 dní bez vody a bez jakékoliv stravy. Stejně tak všichni společníci. Závěr znamenal další soudní řízení.

Okresní senát Valdice u Jičína zasedající koncem roku v Kartouzské věznici vyslovil následující rozsudek: Kmenta, Ondráček, Dobrý, Koudelka 7 let odnětí svobody. Šindler a Synák 5 let. Pro mě znamenal rozsudek celkovou ztrátu odnětí svobody v délce 20ti let.

K mému propuštění došlo 30. srpna 1968, kdy po patnácti letech věznění v různých věznicích a koncentračních táborech jsem spatřil opět Olomouc, v té době již obsazené sovětskými tanky a obrněnými vozy.

Dnes, s dlouholetým odstupem času, kdy z důsledků temné minulosti mi nezbývá mnoho fyzických sil, v čase, kdy zbytek života mám rovněž v úmyslu věnovat poskytnutím různého svědectví, v čase, kdy hořlám tepleji pranýřovat zodpovědné komunistické orgány za diskriminační akce vedené v minulosti vůči mé rodině, zbývá ještě mnoho nezodpovězených otázek. Jsou to otázky, kterými by se měla zabývat soudobá generální prokuratura.

Jsem si vědom, že s odstupem času nelze provést přešetření detailních událostí. Stejně tak jsem si vědom, že soudobá justice by měla zvážit vlastní postoj nejen v mém případě, ale i v případě shora jmenovaných a to v celém rozsahu, jelikož byla nejhrubším způsobem pošlapána, zpustošena, pošpiněna nejzákladnější práva lidské důstojnosti.

Všechno, až po odůvodnění rozsudku, bylo zcela nepochybně kýmisi pečlivě připraveno předem. Nechutné divadlo konalo se jen proto, aby se vzbudilo zdání, že rozhodují soudy. Dodnes nelze pochopit, proč akademicky vzdělaní lidé v talárech klesli tak hluboko, že za jejich působení v 50. letech umožnili svými podpisy vykonat stovky nevinných poprav. Vždyť jména tehdy popravených skutečných národních hrdinů - jako Milana Choce, Šádka, generála hrdinu druhé světové války Helihořera Piky, Křivky, bratří Daňkových (Tonda a Karel), Křivana anebo Horákové a stovek dalších - jsou a zůstanou navždy justiční obžalobou. Soudcové byli přece dosti inteligentní, aby pochopili, že všichni z těchto lidí, které soudí, předem

prošli a byli zpracováni zvěřským způsobem vyšetřovacích metod, a že již nedokázali unést tíhu hrůzných metod vyšetřovací vazby. Věděli, že před nimi stojí zcela fyzicky i psychicky vysílená oběť, vydaná napospas čemukoliv. A přesto soudili! Proč? Jakým právem? Aby se zavděčili? Ale na čí úkor? Věděli, že na úkor pohozené oběti!

Za období komunistické éry v Československu bylo popraveno, případně ubito ve věznicích nebo zastřeleno při pokusu o útěk do zahraničí 8 000 lidí. Půl miliónu občanů bylo protiprávně vězněno. Dokáže soudobá justice na všechna tato fakta, podchycená písemnou dokumentací na Západě v emigraci, poskytnout odpověď? Kým byli soudci, kteří ve své "inteligentní" zvrhlosti soudili a s klidnou tváří kdekomu vyřkli patnáct, dvacet let za to, že na obranu zákonných práv občanů tohoto státu se lidé sdružovali do skupin? Jak mohou naopak požívat beztrestnost za to, že zcela protizákonně, v rozporu s demokratickou ústavou této země naopak umožnili vyzbrojit tisíce členů komunistické strany v úderných oddílech tzv. Lidových milicích? Který zákon povoloval tvoření akčních výborů a který jim dával právo rozhodovat o osudu každého občana? Kdo to byl, kdo donutil tisíce lidí k útěku přes hranice, ze strachu před politickou mstou a tam je střílel jako na střelnici? Kde například měl být souzen v mém případě? Proč jsem byl zařazen do tábora nucených prací na dva roky? Proč k PTP na dva roky? Proč jsem byl v prostoru kasáren přepaden a unesen? Kdo se dopustil zločinu? Přepadený nebo únosce? Proč přepadený byl nucen pobývat ve věznicích a koncentračních táborech dalších patnáct let života?

Předpokládám, že za zničení téměř dvaceti let života vlastním práva písemné odpovědi, současně řádného soudního řízení zcela nezávislými orgány justice za přítomnosti veřejnosti.

Za ochotu a porozumění k mé žádosti předem děkuji.

Kopii této žádosti poskytují ke zveřejnění dennímu tisku.

V Olomouci dne 8.1.1990

Koudelka Josef
Denisova 35
772 00 Olomouc

MISTR:

"Je místo, kde není třeba se ospravedlňovat.

Poušť je začátek. Není-li domů, není ani věznic. Není ani starých vzpomínek. Uprostřed pláně se tyčí hořá hora. Žlutý pískovec. Na samém vrcholu několik rozpadlých valů, kdysi dávno tu bývali lidé.

Potom nikdo...

... Vy váháte? Děsíte se? Vy se nechcete odebrat na poušť?"

/I. Klíma- Mistr/

Osud. Jsou země, kde existuje zakořeněná, jako život téhnoucí se nit krvavého a zběsilého násilí, utrpení a marnosti. Jsou takové země... Někteří zapomínají, a svět, ten okolní svět se vzedme, a jedním hlasem varuje. Fasismus. Nikdo by neměl v záplavě liberalismu zapomenout na svědky doby, kteří žijí jako němé svědectví bývalého času mezi námi, ne pro ně, ale pro příští; ne pro příští, ale pro sebe, protože každým okamžikem vzniká možnost nebezpečí zapomenout na minulost, která byla pro některé draze vykoupenou zkažeností.

Žil j den král a vládce
měl blechu švarný zjev!

Miloval ji tak sladce
jako svou vlastní krev!

(zpěv Mefista v.2211)

Nedávno proběhla na televizních obrazovkách inscenace divadelní hry Faust. Mohli jsme tak zhlédnout opravdu jen část z objemného díla J.W. Goetheho, který na faustovském tématu pracoval většinu svého plodného života.

Zanechal za sebou opravdu jedinečné dílo, ve své oblasti nesrovnatelné; Goethův Faust je teoretiky umění srovnáván s takovými velikány světového umění, jako je např. Michelangelo se svými freskami v Sixtinské kapli nebo s Beethovenovou Devátou symfonií. Jsou výrazem vrcholu lidské tvořivosti, umu, symbolem člověka, toužícího pochopit, ovládnout a vyjédřit základní principy tohoto Světa.

Faust, člověk nabitý touhou poznávat, silnou vášní žít a konat, zobecnuje každého tvořivého člověka na této planetě. Jeho rádce je však Mephistopheles - débel, zeslaný k Faustovi jako pokušitel.

Mefisto, muž se špičatou bradou, černý pudl či potulný scholér, je v každém z nás. Rádce bez citu a svědomí, kalkulant, sterilní racionalista, ale i muž temných vášní se silnou touhou po všem; co si umane. Sobec, egoistický sobec.

K Faustovi se pojí někdy přídomek nadlidský - titánský. V dnešní době jsme na konci, ale i na okraji takového titánského období. Obdobím, jehož snad největšími titány byli Stalin, Hitler, ale i Čouťšču. Jejich vlády byly titánské kultury, plně titánské ideologie a programů.

Kdo chtěl za těchto režimů, ovládnout svou přirozenou touhou člověka - být lepším, vyniknout, uplatnit se - podobně jako Faust - musel zákonitě potlačovat své svědomí a lidský cit. Gigantičský systém, titánské vůdcové a ideje, byly postaveny na programech dosáhnout všeho, co si člověk umane, na paradoxní rovnosti, jednotnosti, socializace, rekultivace, industrializace a ideologizace. Ale především v monstrprocesech, ve kterých se vpravdě nejvíce odráželo jejich ovoce, děbelský surově nihilistický duch.

Nepřipusíme nikdy, aby se Mefisto, byť by byl blechou, dostal z dohledu.

- ori -

O Z N A M U J E M E

Pe Il. úzera potrvá výstava akad. malíčky Michaely POKOVÉ a Marcela POKA / O B R A Z Y - F O T O G R A F I E

V Galerii mladých - PRAHA 1. Vodičkova 10. denně mimo PO 10-13 hod a 14-18hod. Tato výstava je doporučena záměrně, jelikož se jedná o ztvárnění hermetické tematiky ve výtvarném umění. S podobnými akcemi vás budeme průběžně seznamovat a informovat.

KDYBY PŘÍRODA UMĚLA MLUVIT, JEJÍ ZOUFALÝ NÁŘEK BY NÁS OHLUŠIL

: "Uchovávat základní hodnoty životního prostředí, bohatství přírody a krásy naší země, to je povinnost všech odpovědných orgánů; společná věc našeho lidu."

G. Husák na XV. sjezdu KSČ

Jak stará je tato fráze? A kolik se od doby jejího vyřčení u nás na toto téma změnilo? Kde je ta odpovědnost orgánů, které se tak macešsky starají o společnou věc našeho lidu? Tato slova ztrácejí svůj význam právě teď v této době, kdy další "šílenci" se snaží zničit svými rozmarnými plány naši krásnou a nám drahou krajinu Moravy.

U nás, v naší zemi, se fantazii meze opravdu nekladou. Snahy o dolování uhlí v Karlových Varech, o výstavbu hotelu na Lysé Hoře, o výstavbu lanovky na horu Sněžku v Krkonoších jsou nic proti nejnovějšímu plánu. Fantasté jej nazvali "Ekologickou páteří Moravy", realisté doplnují "přeraženou".

Morava, velké území pod správou Čech, krásné svou krajinou, svým lidem, a také svou řekou, jež nese její jméno. Kolem řeky Moravy se rozkládají zbytky lužních lesů. Lesů, které svou hodnotou patří mezi to nejcennější, co nám z přírody zůstalo. Na Jižní Moravě jsou chráněny poslední zbytky lužních pralesů při soutoku řek Dyje s Moravou ve státních přírodních rezervacích Ranšpurk u Lanžhota /19,2ha/, Cahnov /11,6 ha/ a Soutok /1,8 ha/. Jako rezervace jsou dále chráněny staré, místy velmi prořídlé lužní porosty zvané Skařiny /13,5 ha/ u Mikulčic a Oškovec u Strážnice, které byly zřízeny k zachování hnízdišť vzácných ptáků - především volavky popelavé, lunáka červeného, dudka chocholátého, lednáčka obecného a mnoha dalších. A těmto lesům hrozí totální záhuba, a nejen jim, také části Beskyd, CHKO Zahorie, CHKO Poodří, krasovým jevům u Hranic na Moravě i připravované CHKO Litovelské Pomoraví, kde je jedroz posledních míst řeky Moravy se zachovalými periodickými tůněmi. To všechno bude pouze mlhavou minulostí, poté co se podaří prosadit záměr výstavby říčního průplavu Dunaj-Ostrava.

Nebude to dlouho trvat, vždyť záměr výstavby podporuje i dokončení vodního díla Gabčíkovo, kdy se uvolní velké stavební kapacity, tak to hlásají navrhovatelé průplavu. Samotný průplav by měl být veden korytem řek Moravy, Bečvy, Odry až do Ostravy. Ani jedna z těchto řek není splavná pro plánované čluny o nosnosti 1800 - 2000 tun. Koryta řek bude nutno upravit aspon na dvoumetrovou hloubku vody pro ponor člunů. Na celém průplavu bude 17 jezů a plavebních komor. Jezy budou hydraulické s podpěrovými klapkami, usazené na betonové desce. Plavební komora 190 x 12m, hloubka 4m vyhoví i tlačným soupravám o nosnosti 3600 tun. V dutých stěnách plavební komory bude možno umístit čistírny odpadních vod s kapacitou pro menší město. Pro odvoz kalů budou sloužit kanalové lodě. Duté stěny plavební komory lze po stavební úpravě použít jako lapače ropných produktů při ropných haváriích. Uvažuje se i o montáži vodních elektráren žlabového typu, které se obejdou bez nákladné budovy a složité spodní stavby.

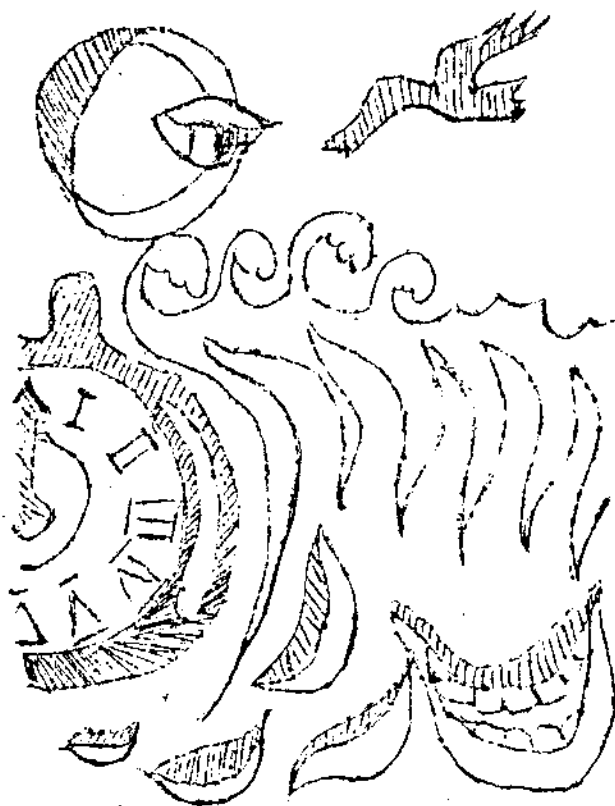
Po vodě budou přepravovány zejména sypké materiály jako jsou šterkopísky, černé uhlí, rudy, fosfáty, strojená hnojiva a další. Odhadem až 27 mil. tun ročně. Bude zajištěna i přeprava osobních automobilů, spotřebního či potravinářského zboží.

Postavením průplavu dojde bohužel k triplicitě dopravních cest. Podél tohoto průplavu vede již dnes železnice a evropská silnice E 69. Projektanti průplavu sice poukazují na levnost lodní dopravy ve srovnání s železniční či automobilovou dopravou, v její ekonomický neprospěch ale hovoří pomalost vodní dopravy, vysoké náklady na celý průplav a zejména nevyčísitelné zničení přírodních zdrojů Moravy.

Snad modernost doby přináší nutnost poukazovat na zdánlivý ekonomický efekt a nebrat přitom úvahu ekologické zákonitosti přírody, spolehlivost dodavatelů stavby i celosvětový postup v řešení podobných problémů. Zastánci průplavu Dunaj-Ostrava uvádějí pro tzv. ekologii krajiny Moravy různé ekologické důvody, jež prý přinese tato stavba. Mimo jiné snížení hluku, dopravních nehod, exhalací, prašnosti, stabilitu hladin podzemních vod v oblasti lužních lesů, obnovu vlhkých biotopů a plánovitou regeneraci prostředí pro ohroženou floru a faunu, stabilitu hladinového režimu - tzv. protipovodňová ochrana. A to už tady jednou bylo, pro příklad není třeba chodit daleko. Ale naši protagonisté průplavu jsou zřejmě nepoučitelní.

Vodní dílo Nové Mlýny, gigantická tři vodní jezera na řece Dyji, z nichž to poslední ještě stále není dokončeno, mělo být také ekologickou stavbou. Co však přineslo? Stalo se septikem Moravy, zápach, který se z jezer šíří, zejména k večeru v letních měsících, je vhodný k tomuto přirovnání. Od roku 1979 se v horní nádrži vyskytuje vodní květ *Aphanizomenon flos-aquae*, u které je nejčastěji popisován výskyt alergie u lidí. V polovině vzorku vody se nachází patogenní mikrobi /*Salmonella typhimurium*/, kteří jsou příčinou častých onemocnění zejména u dětí. Ve vodě jsou i cercárie motolic, které způsobují alergické dermatity. Kromě toho je okolí jezera zamořeno asi dvaceti druhy komárů, mezi nimi i komáry rodu *Anopheles*, kteří jsou v mnoha rovníkových zemích nosiči malárie. Voda z nádrže Nové Mlýny není vhodná /pro početnost herbicidů a pesticidů/ ani k přímým závlahám zemědělských plevelů.

Kde zůstala ekonomičnost díla? Podle plánu mělo vodní dílo Nové Mlýny ročně navštívit kolem 180 tisíc turistů. Pravdou je, že jejich návštěvnost se pohybuje kolem 15ti tisíc. Uvážíme-li, že voda není zrovna vhodná ke koupání a že není možnost výstavby rekreačního střediska na další zemědělské půdě, ztrácí se nám i tento ekonomický efekt v nenávratnu. Poslední ze tří nádrží má mnohaletý skluz ve výstavbě. Po celou dobu, co se připravovala krajina k zatopení, byla na území této budoucí nádrže každoročně pořádána akce "Dno" na záchranu cenných rostlinných druhů, zejména bledulí a kosatců. Křivé jezero, kam se tyto rostliny také přemísťovaly, se stalo posledním útočištěm a zároveň ukázkou klasické podyjské krajiny. Vodní

dílo Nové Mlýny již nezvrátíme, 2 444ha černozemě a 1 100ha vysoce produkčních lužních lesů zaplatíme jako dan za trpké poučení z nerespektování sice nepsaného, nácmeně neoddiskutovatelně platného zákona - co není ekologické, nemůže být ani ekonomické.

Z hlediska ekologů by měla zůstat krajina lužních lesů jako naprosto ideální středo-evropská biosférická rezervace pro zachování nesmírně ohrožených mokřadních ekosystémů - jako rezervace těchto biologicky nejproduktivnějších ekosystémů, kterými jsou lužní lesy, lužní louky a rákosové porosty. Jeden z bodů zastánců průplavu dává záruku stability hladin podzemních vod v oblasti lužních lesů a ochranu před záplavami. Ale lužní les a jeho fauna se právě po těchto úpravách naprosto zničí. Pravidelné záplavy jsou velice nutné pro zachování tohoto cenného biotopu, stejně tak nestejná hladina podzemních vod. Už z tohoto bodu je patrné, jak si to protagonisté průplavu s ochranou přírody na řece Moravě představují. Přičemž zničení lužních lesů by mělo velmi nepříznivé důsledky pro větrnou erozi, degradaci půdy, způsobilo by i vymizení mnoha původních živočichů a rostlin.

Gebiocenózy moravských řek patří mezi biologicky nejproduktivnější a druhově nejbohatší ekosystémy střední Evropy. Při průplavu Dunaj - Ostrava by toto všechno bylo pravděpodobně zničeno. Při návrhu průplavu spojením řek s povodím různých moří by došlo k nežádoucí introdukci nepůvodních druhů vodních živočichů s obtížně předvídatelnými ekologickými důsledky. Převáděním vody z jednoho toku do druhého a zvláště odběrem vody z povrchových nebo podzemních vodních zdrojů dochází ke zmenšování vodnatosti řek nebo poklesu hladin podzemních vod a zániku pramenů. Projektanti tohoto plánu by měli brát v úvahu, že kromě úplného zničení krajiny, kterou průplav povede, vzniknou další sociologické a ekonomické závislosti a problémy. Samotná stavba si vyžádá po dlouhá léta vázanost investic surovin i kapacit našeho národního hospodářství. Průmysl se začne shromažďovat kolem průplavu, tím dojde ke zvýšení výstavby a přesunu obyvatelstva do těchto míst. Takový zásah vážně ohrozí charakter krajiny.

Podstata ochrany životního prostředí přece spočívá v uchování, obnově a zlepšování příznivých přírodních podmínek, nezbytný pro život lidstva na Zemi i pro další rozvoj výroby a kultury. Tomuto všemu bohužel záměr projektantů průplavu Dunaj - Ostrava odporuje.

Je těžké odpovědět, zda tento záměr se stane opravdu skutkem. Měly by být ale podobné projekty varováním. Ať už je to nová Brněnská železniční dráha, postavená v klidové oblasti Podkomorských lesů, / m.j. brněnské aglomerace byla vládou ČR zarazena mezi šest postižených oblastí se silně na rušeným životním prostředím /, nebo snaha o postavení vysílače Ústředního programu sovětské televize v biosférické rezervaci UNESCO Pálavě na vrchu Děvín. Na poslední chvíli byl tento záměr za pomoci písemných protestů mnoha obyčejných lidí nere realizován. Vždyť nejen u nás, ale nikde jinde ve střední Evropě není alternativní území, které by mohlo ekologický význam Děvína nahradit. Navíc by to byla první rezervace UNESCO na světě, která by byla zrušená a zničená. Toto vše je bolestnější, že se to děje v době, kdy je už i v silně zaostalých zemích znám význam ekologie a životního prostředí pro rozvoj ekonomiky státu. Kdy klasické vysílače ustupují před družicovou televizí, či vedení

prijmu skleněnými vlákny. Co vede naše projektanty a ekonomy k rozmáhajícím se stavbám vysílačů ?

Vratme se ale k naší řece, k projektu, který se zrodil jako dětská zatvrzelost pro určitý postup hry. Projekt který tu je, aby byl postaven - či odsunut do nenávratna. Je těžké soudit jak rozhodnou naše nejvyšší orgány o tomto projektu. Čemu oni samotní dají přednost. Je také na nás, na lidech, kteří tady žijí, aby ovlivnili toto rozhodnutí. Vždyť přírodu, kterou technické dílo zničí, již nelze nahradit, z čehož plyne vysoká společenská zodpovědnost rozhodujících činitelů při schvalování takových záměrů. Ti by vždy měli brát v úvahu dlouhodobé celospolečenská hlediska a ne momentální atraktivnost určitého technického řešení. Musíme pouze doufat, že zvítězí rozum ?

Každý, kdo má rád Moravu jako svou zemi, by se měl nad tím to ekologickým problémem zamyslet a dlouze rozvézt, komu dá svůj hlas. Jsou jen dvě možnosti - dva obrazy. Ten prvn je řeka se svou krajinou, svým charakterem, svou poezií ži vota. Každé roční období je tu jiné, v zimě zdánlivě spící na jaře rozechvělé, v létě rozradostněné a na podzim mlhavé, ospalé s vědomím, že se opět na konci zimi narodí do jiskrného slunce, prosyceného ptačím zpěvem.

A je tu obraz druhý, kdy nákladní lodě se ztěžka sunou po široké řece s meliorovanými břehy od jedné plavební komory k druhé, hustě se valí kouř z komínů, na vodě se leckneme malá kapka oleje jako symbol nadřazenosti člověka nad přírodou. Poklidná řeka strácí svůj klid, své soukromí už není žádný tichý kout, kde by vlna z lodi nerušila vášnivého rybáře, či loďní siréna zaujaté milence na břehu.

Tady už nepomůže čekat a smířovat se s osudem jak jsme byl dosud zvyklí. Nepomůže se ani modlit a čekat spasení od Boha, jak se nyní stává. Je jiné doba, je doba činů.

"Učit se a nemyslet, to je ztráta času. Myslet a nepoučit se, to je nebezpečné". / Konfucius /

sepsal J.F.

N A Š D N E Š N Í N E P Ř Í T E L aneb koho pronásledovat.

Navzdory nepopíratelnému úspěchu, jež přináší moderní způsob života, je racionální postoj běžného dnešního člověka dětinsky určen a předurčen, a je vyloženě nepřátelský SKUTEČNÉMU ŽIVOTU !

Život člověka - jedince, přes veškeré události současného dění, se stal křečovitým a vyprahlým, a volá po znovuobjevení P R A M E N E !

Nechci psát o nových ideových směrech, dost na tom, že lidstvo potáhaly dost, v průběhu své dráhy, ale chci navázat na způsob myšlení a života jednotlivce.

Právě v dnešních dnech, má široká veřejnost možnost, seznámit se a uvědomit si, že ať se člověk sebevíce upřímně snažil dělat dobro, a dobré - nebylo to vždy tak docela pravdou. Těmto lidem, lidem na vedoucích a rozhodujících místech chyběl právě cit, lidský cit a svědomí.

Co je to za vlastnosti ? Má je přece každý z nás. Vlivem vrůstajících racionálních věd a způsobu myšlení, se tyto abstraktní vlastnosti dostaly do pozadí, protože OPRAVDU NEJDOU NAUČIT !

Člověk dnešní doby má sice široký obzor poznatků, umí logicky myslet, koordinovat, ale nerozumí sám sobě. Tyto abstraktní - tj. nenaučitelné lidské vlastnosti, které v nás nikdo nerozvíjel, se dostaly do pozadí,

byly potlačeny praktičtějšími věcmi, například vědomostmi. Tím došlo k naprosté desorientaci člověka jak ve společnosti, politice, tak i ve svém životě a především v každodenních lidských situacích.

Málokdo z nás uplatňuje například instinkt, běžný u našich nedávných předků. Možná by se shodl i dnes, řekne si mnohý z vás. Ale právě instinkt je jedním z prvních obětí nastoupivšího praktického myšlení.

Proč jsou kolem nás lidé, kteří vám budou tvrdit, že se snažili vždy konat dle svého nejlepšího svědomí a uvážení, ale přitom to jsou ubohé karikatury? Případají nám spíše jako děti, které sobecky lpí na svých hračkách. Jejich svědomí a lidský cit, (tj. ty vlastnosti, jež se nedají naučit) zůstaly v dětské - infantilní rovině, a obohacovaly pouze život tohoto člověka neustálými dětinskými impulsy a sobeckými požadavky.

Pokud se takový člověk snaží tyto sobecké i skotačivé nápady potlačovat, stává se příkladem konzervativního, rezervovaného a rezignovaného člověka. Takových je opravdu hodně. Poznáme je podle předčasného stáří.

Navzdory nepopiratelnému úspěchu, jež přináší moderní způsob života, je racionální postoj běžného dnešního člověka dětinsky určen a předurčen, a je vyloženě nepřátelský SKUTEČNÉMU ŽIVOTU !

Život člověka - jedince, přes veškeré události současného dění, se stal křečovitým a vyprahlým a volá po ZNOUVOBJEVNĚNÍ PRAMENE.

- orí -

. . . .

A N T H R O P O S O F I C K Á S P O L E Č N O S T

v Československu

a INICIATIVA PRO ALTERNATIVNÍ MEDICÍNU

si dovoluje vás pozvat na přednášky -

- 18.2. 1990 v 13,30 hodin - p. Sattler
- biologicko - dynamické zemědělství
jeho principy a možnosti
- 4.2. 1990 v 19 hodin - Dr. Gloechler
duchovní pojetí člověka v sepětí
s medicínou
- 5.2. 1990 v 11,00 hodin - blíže neurčeno

Přednášky se budou konat v Planetáriu, Královská obora 233, Praha 7.

. . . .

Otázka žáka: Co je podstatou zen?

Odpověď Mistra: Baf!

. . . .

R A D I M P A L O U Š, současný rektor Univerzity Karlovy, jež byl v nedávných dnech jmenován do své funkce prezidentem republiky, ve svých vzpomínkách a přízněných k velkému českému filosofovi J. Patočkovi zachycuje svůj postoj a chápání k této velké osobnosti české a evropské fenomenologie, ale i osobní zpověď, odhalení vztahu k filosofii vůbec.

RADIM PALOUŠ (ČSSR)

JAN PATOČKA - ANAMNÉZA (1)

S Patočkou jsem se poprvé setkal takto: Je po válce. Horečně se vrháme ke zdrojům vzdělání, alespoň tak jsme o tom přesvědčeni. Po celou válku se v radiu a v novinách a v kinech a ve škole lhalo. Univerzita otevřena. Zapisují si všechno možné, i to, co vůbec nepatří k zvolenému oboru.

V rámci vzdělávacího reje, kolotajícího spíš živelně než organizovaně (a přece to fungovalo, a když děkan filozofické fakulty Ripka měl kromě dvou tří dalších volených učitelů-funkcionářů k ruce jen několik úředníků spočítatelných na prstech j e d n é ruky, ale přitom studentů jako kvítí, ve všech posluchárnách se sedělo nejen v lavicích, ale i na knech, schodech, na zemi), se pro mne, studentika odchovaného středoškolským pojetím vyučování, nabízel zvláště výhodný titul: Přehledné dějiny filozofie, přednáší soukr. doc. PhDr. Jan Patočka. To je přece ono, co potřebuji! Na gymnáziích o filozofii ani slovo; s kamarády jsme sice učeně mudrovali o některých slovech a jménech, které nám předestírala doba (Šalda a titanismus, Kant a kategorický imperativ, Nietzsche a nadčlověk), ale co to je filozofie, jsme netušili, ba netušili, že netušíme. A tak hned v prvním semestru, v tom zvláštním, co začal v pětáctýřicátém l. června a končil v září, jsem poprvé spatřil osmatřicetiletého pána, který na nabitou posluchárnu spustil poněkud nevýrazným, zasněným hlasem o něčem zcela jiném, než jsem (jsme) očekával(i): kde se vzalo jméno "filozofie" (a co Herodotos a Thukydidés a Pythagorejci a Sokrates a o Hypotézách Tanneryho ...), a hned k tomu o filozofii jako starosti o duši ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΕΠΙΜΕΛΕΣΤΗΙ a v zápětí, že filozofie, jak tvrdí Platon, není naprosto vyslovitelná a jak to bylo s filozofií jako pojmem u Aristotela... Já seděl na parapetu otevřeného okna, .. horko v posluchárně i venku, dole hlučela ulice a mně v hlavě, držel jsem v ruce pero a blok, připraven zapisovat p ř e h l e d n é d ě j i n y f i l o z o f i e , nachystán naplnit svou paměť příslušnými jmény a názvy a ismy a daty, abych to, až mě budou zkoušet, zase v příslušném uspořádání zvrátil - a místo toho taková sptcha těch všech Herodotů a epimelesthai! Na papíru po přednášce zbyla změt jakýchsi cizích jmen a slov a kolem toho blábol. To že má být nabídka pro naše prázdné hlavy? Co je s onou přehledností, pane docente!

Takže jsem na ty přednášky přestal hned po prvním zakušení chodit. Byl jsem však zapsán do prosemináře pana docenta, kde se četla Descartova Rozprava o metodě, a ta byla - teoreticky - docházka povinná, když už se člověk jednou zapsal. Někteří horliví posluchači (mluvili tak odborně, že mně šla hlava kolem) uváděli občas připomínky, či kladli dotazy, které souvi-

sely s přednáškou. Takže jsem znovu začal chodit na přednášky o "přehledných" dějinách filozofie a znovu začal poslouchat toho zvláštního pána, co nám něco předčítal ze svých papírů, popsaných hustým, drobným písmem, občas to trochu znělo jako recitace, chvílemi zvedl hlavu, očima zakroutil ke stropu, takže bylo vidět skoro jen bělmo, udělal pauzu a ždímal ze sebe určitou formulaci, hledal ji, jako bychom tam vůbec neseděli, jen jednu ruku pozvedl v lokti, udělal špetku a třel prsty, jakoby solil do nebes, někdy se pustil drobnými krůčky od pultu, přecházel sem a tam, zastavil se u okna a díval se pořád vzhůru a třeba mlčel, provokativně dlouho mlčel a potom se zase rozpovídal ... A z žáčků se stali posluchači a i já poslouchal a začalo mě docházet, že ten pán nám nevykládá o filozofii, že on totiž f i l o z o f u j e a že se od něj nějakých p ř e h l e d n ý c h dějin filozofie nikdy nedočkáme, ale zato že mluví skrze tu filozofii k nám samým, totiž ne jako k těm, co mají sedět ve škanecích a být vyučováni ke zkouškám, nýbrž jako k zodpovědným lidem. Mimochodem: pokud mně paměť slouží, tak se pan docent se svými přehlednými dějinami dostal za osm semestrů k Aristotelovi.

+ + +

Poslech Patočkových přednášek, to se mně - po prvním neúspěchu, ba odporu - začalo líbit a neváhám říci, zamiloval jsem si je. Ovšemže opět nekriticky, takže se mi znovu a znovu stávalo něco podobného, co se mi jednou přihodilo na koncertu České filharmonie s Rafaelem Kubelíkem: ve své uchvacenosti jsem chvílemi víc vnímal sugestivní, taneční gesta dirigenta než hudbu, která jaksi ustoupila do pozadí. Ať se nikdo nemýlí: Patočkovy přednášky - to nebyl monolog soukr. doc. ex kathedra, to bylo vystoupení! Jeden z účastníků našich pozdějších "rodinných" besed s Patočkou na to později jednou poukazoval a sledoval jeho mimiku a gestikulaci a pohyb, rytmus jeho řeči a ty odmlky z hlediska hereckého projevu, očima divadelníka - a ne jako je omámen a budící se z toho zasnění násilně do skutečnosti, o níž šlo: o Herakleita, o Parmenida, o Sokrata ...

To ovšem byly objevy! Krev se nám tlačila do hlavy a hlavy do oblak. Když vkládal Sokrata, mnozí (alespoň já určitě) si mysleli: teď hovoří za sebe, to je zpověď, vyznání, Sokrates musí být ten vrchol filozofie, sám její střed, samo její nitro, nejhlubší hlubina lidské moudrosti. Nebyli jsme s to smířit se s koncem přednášek. Nikoli ze šplhounské podlízavosti, ale z lásky k těm slyšeným moudrým (FILO-SOFIA!) jsme nedali panu docentovi opustit přednáškový sál, tázali se, dotírali, chtěli slyšet víc a dál. Pan docent odpovídal, vykládal a hovořil dál. Vypuzen dalším přednášejícím a obklopen námi jako neodbytnými mouchami kráčel - tedy kráčeli jsme - po nábřeží sem a tam a po mostě a Seminářskou zahradou nahoru, neúnavně a bezohledně jsme pokračovali nad zšeřelou Prahou a na židličkách zahradní restaurace dávno po uzavírací hodině a končili až před vrátky vily v Hošťálkově ulici v Břevnově.

A po Sokratovi přišel Platon - a zase jsme se u vytržení divili: teprve teď je to ono, to je ten radix philosophiae, Philosophie an sich, Patočka je vlastně p l a t o n i k . Jenže takových zkušeností přibývalo a s nimi i skepse a poznání, že pan docent je dozajista interpret k pohledání, až nás vždycky omámí, ale to že patří k filozofii. Ne to omámení, ale to pochopení velkých filozofů a velkých myšlenek zevnitř, vlastně že všechna filozofémata jsou jedna a táž filozofie, že filozofie je jedna a že pan docent, ať už (jak jsme se časem dozvěděli) je přívržencem fenomenologie, husserlovec, nás vlastně do té jedné jediné filozofie vtahuje.

Prosemináře a semináře - to byla jiná. Tam byl přísně vymezen záměr - např. určitým textem - a vyžadovala se přísná kázeň. To už nešlo ptát se, co člověka napadlo. Pan docent si nebral rukavičky a deklasoval tazatele bez jakéhokoli slitování: tak to přece není!!!, to sem vůbec n e p a t ř í!!! a tak dále a tak podobně. Zpravidla jsem patřival mezi notoricky diskvali-

fikovávané, i když někdy, tedy jednou určitě, se mně podařil (přirozeně že náhodou) zásah, a to takový, že pan docent dlouho mlčky chodil před lavicemi a pak řekl, pro dněšek končíme(2). Takhle se s h o d í t, to si přece může dovolit málokdo! Zmlknout a odejít po otázce nějakého s t u d e n t í k a !

Nebo - i to se stalo, a nikeli jednou - nepřijít vůbec. Plná posluchárna marně čeká, pak se rozpačitě rozcházíme - a příště se pan docent s nevinnou tváří "omluví" prostě tím, že se necítil - p ř i p r a v e n ! Ovšemže z toho nebylo žádné "shazování se". Pociťovali jsme vážnost, s jakou před nás předstupuje.

+ + +

Pak ho vyhodili a začali jsme se scházet v rodinách. Občas jsem býval hostem u něj doma: seděli jsme spolu v jeho pracovničce obestavené plnými regály knih nebo u kulatého rodinného stolu v jídelně. Někdy přisedla paní Helena a občas se temperamentním způsobem vložila do naší diskuse (spíš do Patočkova výkladu). Nejen já, i ona dostávala za vyučenou: ale Helenko, co to říkáš, vždyť je to přece jinak ... Pil jsem čaj, chvílemi se objevilo některé z Patočkových dětí - Fanyňka, Jana nebo Monzík - a já si nikdy nebyl jist, zda je dobře, když setrvávám, totiž zda má Patočka stále ještě radost a chuť k hovoru, nebo zda ve své ohleduplné slušnosti nedává nic zrát, ale že je vlastně už netrpělivý, že ho vyrušují, či je už unaven (což se nepoznalo ani v kritických dnech a týdnech před jeho smrtí - i když to byla právě únava a vyčerpanost, co k úmrtí přispělo). Nejednou jsem ho zastihl v posteli, to když ho bolela záda. Čtouceho nebo písícího. Studoval za nejroztodivnějších podmínek. Jednou jsme spolu leželi na vožické plovárně, slunce páliło (pokud si vzpomínám, tak se tenkrát spálil), kolem létaly míše, honily se děti - a Patočka četl Heideggera.

U nás (a postupem času v domovech některých ostatních účastníků) byly seance seminárního typu. Scházelo se více méně pravidelně deset patnáct "věrných", kteří tehdy byli jediným Patočkovým posluchačstvem a kteří se postupem doby stali jeho širší rodinou. Patočka často přišel a ohlásil, že t e n t o k r á t nemá n i c připraveno ... jen snad něco m á l o. Pak se však ukázalo, že toho "mála" je na nás až moc: Patočka mluvil a mluvil, hodiny plynuly, tečka v nedohlednu. Na vlastní kůži jsem zakusil, uvědomil si, a tím pádem objevil hypnopedii (dávno před jejím novým objevením v pedagogickém světě v šedesátých letech); neboť někteří z nás, i když se při nejm. nším v druhé polovině Patočkova sdělení (vzhledem k délce by bylo vhodnější odvodit toto podstatné jméno slovesné spíše od slovesa vidu nedokonavého: sdělování) toho ohlášeného "mála" potáceli mezi spánkem a "bděním" (tj. silou vůle jsme se snažili alespoň chvílemi držet klapky nahore), byli nakonec schopni přece jenom to podstatné později jakž takž reprodukovat. Což se týkalo nějakým způsobem vždy n a š i c h životních cest. Začalo to leckdy zdánlivě odtažitě. Jakmile však byly vypracovány potřebné nástroje (očistěna a obnovena slova a výrazy, vyvolána situace a její pole ...), zjevilo se pojednou něco, co nás živě oslovovalo, co nás bezprostředně atakovalo. Nebyly to ovšem jen filozofické traktáty v úzkém, odbornickém slova smyslu, které Patočkovými ústy nám kladly nové otázky a nabízely řešení, zjevovaly svět a bytí a jsoucno a pobyt a sebe sama a naši situovanost a odpovědnost a ...; východiskem mohla být beletrie (vzpomínám na Patočkovy výklady o Thomasu Mannovi), poezie (v paměti mně hned vyskočí rozbor Holanovy básně "A přece je hudba"), hudba (tak např. onen

Moje poznámka se tenkrát týkala Sokratova nepovedeného žáka Alkibiada: když tak hluboce, tak niterně chápál Sokrata a jeho učení, a to nejen celým svým rozumem, ale i citem, až plakal, jak to, že se z něj vyklubal takový diktátůrek? Jak je to tedy s tím, že když člověk ví, co je dobré a co ne, tedy když to o p r a v d u celým svým tělem a duší ví, tak jako to v ě d ě l Alkibiades, že nemůže než činit dobré? Tak nějak jsem se tenkrát ptal, narážející sice mlhavě, ale přece, na celý řecký intelektualismus.

výklad Beethovenovy Deváté ...).

+ + +

Nepřízeň osudu, která nedařila Patočkovi pokračovat v univerzitním roz-
běhu a která ho jako zaměstnance Pedagogického ústavu orientovala k studiu
Komenického a dovedla ho k významným objevům v kmenologii (pro ně p ř í-
z e n je to paradoxní, ale jen podle zmatených přestav evropské moderny o
přízni a úbožnosti), nám zase otevřela cestu k těmto důvěrným setkáním.
Postupně jsme dokázali odkládat svou bázeň a svůj strach před ztrapněním.
Ne že by byl k nám shovívavější: vždy měl co odmítnout, co opravit, co do-
plnit, takže naše sebedůvěra se zprácela čím dál tím víc - až snad k úpl-
nému zoufalství nad sebou samým. Nejhorší na tom bylo, že v naprosté větši-
ně případů byly jeho "surovosti" oprávněné - a z hledisk věčnosti tedy
fair play. Čím byly oprávněnější, čím víc měl Patočka pravdu, tím víc -
volky nevolky, přes laskavost a noblesnost v společenském styku - rozdával
rány, zranoval, deprimoval. A čím víc se s ním kdo stýkal, tím víc těch ran
schytl, tím víc vědomky či nevědomky - se dostával až na hranici rozkla-
du vlastní osobnosti (pokud měl nějaké pretence v duchovní oblasti a neby-
lo mu v tomto ohledu všechno jedno). Později jsem - co pedagog svým odbor-
ným zaměřením - pochyboval, zda bych mohl považovat vychovatelské (a tedy
i učitelské) umění za nejprřednější Patočkovu zdatnost. Byl v jistém směru
až bezohledný: nevnímal a nereagoval na hrozící personální dezintegraci
těch, s nimiž komunikoval, zrovna tak jako nerespektoval únavu naslouchají-
cích. Byl na to příliš uchvacován svým vlastním viděním (což neznamená, že
by nedokázal být leckdy velmi taktičtí a trpělivý k zcela naivním a neinformo-
vaným tazatelům). Ačkoliv člověk se hned v zápětí ptá, zda to nereagování
a nerespektování nemá také nějaký ten pozitivní výchovný smysl: vždyť ona
"bezohlednost" znamená vlastně ohled na věc samu. Avšak hned se hlásí námit-
ka: pokud ovšem ten druhý je s to se vůbec držet nad vodou, pokud tedy ten
"ohled na věc" druhého nezdecimuje na dranc. Ostatně: i tento spor pravdy
s milosrdenstvím byl kdysi předmětem našich diskusí s Patočkou.

+ + +

V těch všech nespočetných setkáních jsme Patočku zažívali v nejrůzněj-
ších rezpozicích: v optimismu i pesimismu, plného víry i nedůvěry k poli-
tickým dějům, k našim i svým osudům, ba k filozofii samotné. Vzdychal třeba,
jakou že nemá vinu, totiž za to, jak působí na své okolí, nebo že vlastně
nic pořádného nenapsal ... Ale jakmile šlo o to, aby sdělil a rozvíjel ně-
jakou myšlenku, která ho zaujala, ať už ji vyčetl z některé z té spousty
knih, což stále četl (třeba z Arendtové ...), nebo ať to bylo z jeho hlavy -
pak optimismus neoptimismus, všechno odloženo, a celá jeho bytost patřila
té věci. Měl-li připravit nějaké sdělení, hned se vypjal k maximálnímu výk-
konu. A když nadešla ta chvíle a mohl to své zaujetí, svou zaujatost myšlen-
kou vyslovit před posluchačstvem, lhotejně jak početným, veškerá skleslost
ta tam a byl tu opět mladý pan docent, jak jsme ho poznali v pětáctýřicátém.
Jeho ponořenost, osobní oddanost interpretov. němu tématu byla naprostá.
Nelze zapomenout na jeho výklad Durychovy "Boží duhy": seděli jsme spolu v
zřeřelém pokojíku - pracovně v Tomanově ulici; z okna bylo vidět trávník,
v podvečerním šikmém osvětlení byl neuvěřitelně sytě zelený; výklad plynul
jako voda a když Durychova "ona" a Durychův "já" se setkají v lásce, v té
odpouštějící milosti, překračující všechny jinak nepřekročitelné viny, stá-
ly v Patočkových očích slzy.

Nevím, zda si všichni ti dávní i nedávní posluchači uvědomovali, že nejen oni potřebovali Patočku k svému duchovnímu zrání, ale že a jak Patočka potřeboval je. Pro jeho duchovní existenci bylo posluchačstvo n e z b y t - né (nikoli žád). Byl v tom jistě kus vypjaté ctižádostivosti, ale též způsob vnitřního života. Často se mně zdálo, že Patočkovi se myslelo před posluchači lépe než v soukromí. I když spisovali něco za svým psacím stolem mezi čtyřmi stěnami své pracovny, spisoval to tuším skoro vždy jako přednáškové texty; alespoň ta představa, toto ladění ho mělo k té dřině na papíru, představa posluchačů a čtenářů, totiž že to posluchači poslouchají a čtenáři čtou. A to, co teď u psacího stolu dělá, to je jen rozmyšlení a příprava pro přednášková či čtenářská setkání.

Někteří si potom mysleli (a někteří tak soudí podnes), že nebyl ničím víc než vynikajícím interpretem. To je nesmysl. Filozofii n e l z e interpretovat "vynikajícím způsobem", aniž bychom sami současně nefilozofovali. To by konec konců byla pozitivistická představa, že tu jsou k dispozici "hotová" díla a že te^ž je možno lépe či hůře, adekvátněji či méně adekvátně, t l u m o č i t . Takové představy vedou nanejvýš k oněm "přehledným dějinám" (čeho, to se neuvážují říci, protože filozofie to není) jakožto souboru jednotlivých autorů a jejich děl, sestavených podle letopočtu, prostě pouze k vnějšímu řádu. Patočka mně na titulu list svého "Přirozeného světa" kromě jiného napsal: "Filozofie je plod složený pro někoho ze samých skořepin a tomu, kdo se dopídí jádra, není nic sladšího." Každá interpretace, má-li být interpretací "jádra", tedy filozofie samotné, musí být sama filozofováním.

A tak pozorným a vnímavým uším nemohlo uniknout, jak v různých interpretacích dávných i současných filozofických spisů uvádí Patočka svůj vlastní filozofický zápas - s mnohými peripetemi, zmenami stanovisek a přesvědčení i s lecjakými nečekanými převraty a skoky; přirozeně, že při tom interferovaly i jeho slabůstky: jednou záliba toho či onoho myslitele (nebo i dovozujícího se posluchače), po druhé t^ž upadl v nemilost a všechno bylo jinak - avšak nikdy to nebylo chytření, stranické belhávání, neslušné fandění: odpovědnost věci filozofie nakonec docházela vrchu.

+ + +

Kdyby někdo chtěl Patočku a jeho filozofii objevovat jako celoživotní mo^žnitní tvar (a dělat se takové pokusy), nebyl by to on, ten živý, každé živé myšlení usilovně se otvírající člověk, a nebyla by to jeho filozofie (ostatně by to nebyla vůbec žádná filozofie, to milování pravdy, té vždy preordinované instance). To by se jen naprosto zbytečně a trestuhodně pohr^žoval ten kdo teprve nyní hovoří a vyzývá čím dál tím víc. S Patočkou je třeba stále vést živý dialog, plný kritiky a odmítání - protože to, čím na nás jeho slova mluví a čím nás oslovují a k čemu nás vyzývají, je živé. Jen omylem, kouzlem očarování (v těch slovech je kromě jakési obojné slastnosti i zlo a čáry) jsme občas tiše vzhlíželi k monumentu námi vytvořenému, málem petrifikátu, zkamenělé velikoleposti, oddělující mylně jeho celoživotní obrácenost k filozofii od nemeně celoživotní obrácenosti k "drobným" (někteří budou možná nakloněni říci "nefilozofickým") záležitostem denního běhu života. Ať už tyto jeho dvě obrácenosti byly v tom či onom směru jakoli neúspěšné nebo úspěšné nepostřehované nebo patrné, byly tu vždy spolu - od prvních chvil, co jsem Patočku znal. Z vyprávění a dokladů vím, co dělal za první republiky pro utečence z Hitlerova Německa, jak se choval za války, z vlastních příběhů znám jeho korektnost, jeho ochotu vždy vyslechnout, vždy udělat, co bylo v jeho silách, bez ohledu na čas, zdravotní stav nebo pekuniární záležitosti. Dokladů je k dispozici množství nepřehledné, každý, kdo s ním přišel do styku, to jistě ví. Jeden případ za všechny: kolem poloviny sedmdesátých let byla z politických důvodů z jedné naší vysoké školy vyhozena vyučující. Její zdravotní i rodinné podmínky byly nadto značně tíživé. Patočka ji osobně neznal. Vyprávěl jsem mu o tom případě. Dříchodce Patočka vstal, začal

Celé generace mnichů v klášterních celách, probdělé noci asketů, mrazivé noci plné smyslů středověkých mystiků.

Klademe si otázku po jejich motivaci.

K této problematice se vyjadřuje současný americký psycholog německého původu. Erich F R O M M.

Erich Fromm studoval psychiatrii, sociologii a filosofii na významných německých univerzitách. Po nastolení nacistické totality v Německu emigruje do Spojených států.

Těžištěm jeho činnosti je psychoanalytická praxe. Svě zkušenosti zpracovává v řadě publikací. Ve svém díle se tvůrčím způsobem pokouší o smysluplné rozvinutí odkazu klasické psychoanalýzy pohledem marxistického materialisty.

Velkou pozornost věnuje základním existenciálním otázkám člověka, hledání smyslu života, otázce seberealizace, víry, lásky, produktivní orientace. Snaží se formulovat podmínky zdravého, produktivního života člověka ... "blaho- byt je bytí v souladu s přirozeností člověka" ... a společností, jež takové podmínky splňuje.

Úryvek z jeho knihy You Shall Be as Gods, který přetiskujeme, se pokouší analyzovat hlubinnou duchovní zkušenost člověka.

Čiší Komi Jurečka

Z K U Š E N O S T X

Je náboženská zkušenost nutně spojena s teistickým pojetím? Myslím si, že ne. Je možné popsat náboženskou zkušenost jako lidskou zkušenost, která je podkladem - a je společná - určitým typům teistických, stejně jako neteistických, ateistických či dokonce přímo antiteistických představ. Co je rozličné, je pojmové zpracování zkušenosti, nikoli zkušenostní substrát, jenž je podkladem různých pojmových formulací. Tento typ zkušenosti je nejzřetelněji vyjádřen v křesťanské, islamské a židovské mystice, stejně jako v zen-buddhismu. Jestliže analyzujeme spíše zkušenost než pojmové vyjádření, můžeme tedy hovořit stejně dobře o teistické jako o neteistické náboženské zkušenosti.

Zbývá tu obtíž epistemologická. V západních jazycích neexistuje slovo pro označení substrátu takového typu náboženské zkušenosti, pokud není dávana do souvislosti s teismem. Proto je slovo "náboženský" dvojznačné, ani slovo "spirituální" není o mnoho lepší, protože má zase jiné zavádějící vedlejší významy. Z těchto důvodů se domnívám, že je lépe, alespoň v této knize, mluvit o zkušenosti X, kterou nacházíme v náboženských a filosofických systémech /např. ve Spinozově/, at už obsahují představu Boha nebo ne.

Psychologická analýza zkušenosti X by daleko přesáhla zaměření této knihy. Abych však alespoň krátce naznačil některé hlavní aspekty tohoto fenoménu, musím uvést těchto několik bodů:

1. Prvním charakteristickým prvkem je zakoušet život jako problém, jako "otázku", která vyžaduje odpovědi. Člověk nemající zkušenost X necítí hluboký nebo alespoň vědomý nepokoj z existenciálních dichotomií života. Život jako takový není pro něj problém. Netrápí se potřebou nějakého řešení. Je - alespoň vědomě - uspokojen nalézáním smyslu života v práci nebo v zábavě, v noci či slávě, nebo také, jako člověk etický, v jednání v souladu se svým svědomím. Pozemský život má pro něj smysl a nezakouší bolest své oddělenosti od lidí a přírody, ani vášnivě přání překonat tuto oddělenost a nabýt sjednocení / at-one-ment /.

2. Pro zkušenost X existuje určitá hierarchie hodnot. Nejvyšší hodnotou je optimální rozvoj vlastních schopností rozumu, lásky, soucitění a odvahy. Všechny světské činy jsou podřízeny tímto nejvyšším lidským, či duchovním, či X /hodnotám. Tato hierarchie hodnot nevyžaduje asketismus, nevylučuje světské radosti a potěšení, ale činí světský život částí duchovního života, či spíše - světský život je proniknut duchovními cíli.

3. S hierarchií hodnot souvisí další aspekt zkušenosti X. Pro průměrného člověka, zvláště v prostředí materialistické kultury je život prostředkem k cílům ležícím mimo vnitřní osobnost člověka. Takové cíle jsou: požitek, peníze, moc, produkce a distribuce zboží atd. Jestliže pak není člověk užíván ostatními pro jejich cíle, užívá sám sebe pro cíle vlastní, v obou případech se stává prostředkem. Pro člověka majícího zkušenost X je člověk sám cílem a nikdy prostředkem. Nadto pak celý jeho postoj k životu je postojem, při němž na každou událost reaguje vzhledem k tomu, zda mu napomáhá či nenapomáhá aby se přetvářel ve směru stálého zlidšťování. Ať je to věda nebo umění, radost či zármutek, práce či hra, cokoli se děje je podnětem k tomu, aby se stal pevnějším a senzitivnějším. Tento proces konstantního vnitřního přetváření a stávání se součástí světa aktem vlastního života je cílem, jemuž jsou všechny ostatní cíle podřízeny. Člověk není subjektem stojícím v protikladu ke světu za tím účelem, aby jej změnil, jež ve světě, vytvářeje svým bytím ve světě příležitost pro trvalé sebepřetváření. A tak svět /člověk a příroda / není objektem stojícím proti němu, ale prostředím, v němž objevuje svou vlastní realitu a realitu světa stále hlouběji. A člověk není ani subjektem, poslední nedělitelnou částí lidské podstaty /její atom, individuum/, dokonce není ani Descartesovým vznešeným myslícím subjektem, ale je opravdovým já, jež je živoucí a silné právě takovou měrou, jakou přestává ulpívat na sobě, ale doopravdy jest tím, že reaguje.

4. Specifičtěji může být postoj X popsán v těchto termínech : Upustit od vlastního já, od žádostivosti a tím i od vlastního strachu, vzdát se přání lpět na já, jako by bylo něčím nezničitelným, nějakým odděleným celkem, vyprázdnit se, abych se mohl naplnit světem, odpovídat mu, sjednotit se s ním, milovat ho. Vyprázdnit se neznamenejí pasivitu, ale otevřenost. Vždyť když se člověk nedokáže vyprázdnit, jak může reagovat vůči světu ? Jak může člověk vidět, slyšet, cítit, milovat, jestliže je zcela zaplněn svým já, jestliže je poháněn žádostivostí ?

5. Zkušenost X může být také nazvána zkušeností transcendence. Avšak zde nalézáme tentýž problém jako v případě slova náboženský. Transcendence je obvykle užívána ve smyslu Boží transcendence. Ale jako lidský jev se týká transcendování já, ppuštění vězení vlastního sobectví a izolace. Chápeme-li tuto transcendenci jako směřující k Bohu, je to jen věcí pojmového vyjádření. Zkušenost je podstatně tataž, ať se vztahuje k Bohu nebo ne. Zkušenost X, ať je teistická či nikoli je charakterizována redukcí - a ve své nejplnější formě zmizením - narcismu. Abych mohl být otevřený světu, přesáhnout své ego, musím být s to redukovat svůj narcismus, či se ho zcela vzdát. Musím se dále vzdát všech forem incestních fixací a žádostí, musíme překonat své destruktivní a nekrofilní tendence. Musím být schopen milovat život. Musím též mít kritérium pro rozlišování mezi falešnou zkušeností X, které koření v hysterii a jiných formách duševní poruchy, a mezi nepatologickou zkušeností lásky a sjednocení. Musím mít pojem pravé neodvislosti, musím být schopen rozlišovat mezi racionální a iracionální autoritou, mezi ideou a ideologií, mezi odho

dláním trpět za své přesvědčení a masochismem.

Ze všech předcházejících úvah plyne, že analýza zkušenosti X se posunuje z polohy teologie do polohy psychologie a zvláště psychoanalýzy. Především proto, že je nutné rozlišovat mezi vědomým myšlením a afektivní zkušeností, které mohou a nemusejí být vyjádřeny v odpovídajících pojmových strukturách. Za druhé proto, že psychoanalytická teorie dovoluje rozumět takovým nevědomým zkušenostem, které jsou podkladem zkušenosti X, nebo na druhé straně ji odporují nebo ji blokují. Bez porozumnění nevědomým procesům je obtížné být si plně vědom významu relativního a často náhodného charakteru našich vědomých myšlenek. Ovšem, aby porozuměla zkušenosti X, musí psychoanalýza rozšířit svůj pojmový rámec za meze narysované Freudem. Ustřední problém člověka není problém jeho libida, je jím problém dichotomií obsažených v jeho existenci, v jeho separovanosti, cizíci, utrpení, v jeho strachu ze svobody v jeho přání po sjednocení, jeho schopnosti nenávidět a ničit, v jeho schopnosti milovat a spojovat se.

Krátce řečeno, potřebujeme empirickou psychologickou antropologii, která by studovala zkušenost X i non-X jako fenomény lidského prožívání, bez ohledu na její pojmové formulace. Takové studium by mohlo vést k racionálnímu důkazu nadřazenosti metody X, všem ostatním metodám, tak jak to již metodologicky učinil Buddha. Může se stát, že jestliže se středověk zabýval dokazováním Boží existence filosofickými a logickými argumenty, budoucnost se bude zabývat stanovením podstatné správnosti metody X na základě vysoce rozvinuté antropologie.

/ převzato z teologické revue církve čes.husit./
ročník XX.20/1987:

NEPŘEVALI JSME DOSTI NA VÝZNAMU ROZJEMÁNÍ V KŘESŤANSKÉM
ŽIVOTĚ, TAKŽE JI DNES LIDÉ HLEDAJÍ V HNUTÍCH NIKOLIV KŘESŤANSKÝCH
/ arcibiskup Canterburský Michael Ramsen /.

. . . . .

D Í K Y

Slunce !

Díky za světlo.

Země !

Díky za oporu.

Táto a mámo !

Díky za život .

Víro !

Díky za sílu.

Smysly !

Díky za poznání.

Vůle !

Díky za odhodlání.

Mozku ! Dáme se do toho...

Proč ty mne vždycky zklameš?

/Rony/

MISTR ECKEHART von HOCHHEIM

O místě, kde se Mistr Eckehart narodil a době jeho zrození nic určitého nevíme. Víme však, že pocházel z rytířského rodu, jež byl usazen v Hochheimu u Gethy. Zřejmě spatřil světlo světa kolem roku 1260 ve Stassburku, a již r. 1280 je žákem slavného Alberta Magna (Alberta Velikého, známého svými spisy o alchymii, magii a mystice). Roku 1302 působí Eckehart na Šarbondě v Paříži (duchov. středisko západních zemí). na koleji sv. Jakuba. Záhy dostává mistrovský titul a stává se slovným učitelem.

Má veřejné přednášky. Brzy potom je jmenován převorem svého řádu (dominikánů) v saské provincii. Podléhalo mu 51 klášterů mužských a 9 ženských. V roce 1307 je vyslán do Čech jako zástupce generála řádu a formuje zde dominikánské kláštery.

V roce 1311 se objevuje znovu v Paříži, po návratu do vlasti je rektorem teologie ve Strasburgu.

Poslední léta svého života tráví v Kolíně nad Rýnem jako hlava teologické školy, ke které patří mystikové jako Jindřich Suso a Jan Tauler. Veřejně kázal, též v kostele svého kláštera a učil na slavné vysoké škole založené Albertem Magnem.

Od roku 1317 začínají pomalu teologové a inkvizice projevovat nesympatie s jeho učením. V jejich čele je strasburský biskup. Roku 1325 byla svolána do Benátek generální kapitola řádu kazatelů, kde je Eckehart velmi vážně obviněn, že učí prosté lidi věcem, které by je mohly uvést v největší omyly. 1326 je Eckehart sesazen z místa převora řádu.

Mistr Eckehart jako mystik by jistě nešel v zášti kněží a teologů hranici, měl však velkou oblibu u lidu a byl v úctě příliš veliké, takže se na něj nemohli jen tak odvážit. R. 1326 je Eckehart postaven před soud inkviziční. Byl odsouzen k odvolání svého učení a tu prohlásil dne 13. února 1327: "Děsím se každého omylu v nauce a stejně i každého svého nešvaru v životě, pokud mi to je jen možno."

Pokud by nastal kde nějaký omyl, který snad v minulosti napsal, popř. který kázal nebo učil, na kterémkoli místě veřejně nebo potají, tu že je tímto vysloveně odvolává, a to vše považuje za nenapsané a nepověděné.

Roku 1328 proti němu papež Jan XXII. vydává bullu, proti mnohým článkům jeho učení. Eckehart se měl již 4. května 1327 k němu dostavit, do Avignonu.

Roku 1329 mistr Eckehart umírá, a tím jeho osoba uchází dalšímu pronásledování. Přesto však po jeho smrti je vydávána další bulla, kterou je prohlášeno Eckehartových 28 článků učení za zatracené a kacířské. I nad jeho hrobem prohlašuje papež Jan XXII. své zatracení.

Myšlenky a výroky tohoto mistra nebyly však nikdy vyhlazeny. Jeho spisy byly v různých dobách hledány a páleny, mnoho jich bylo zachráněno pod jiným jménem, a tak se zachovaly do dnešních dnů.

. . .

Ve své mystice vytváří teorii o "božské jiskřičce v duši", která dává duši nepochopitelné vlastnosti, které jsou jaksi částí Boha samého. Tato jiskřička je "nestvořené a nestvořitelné světlo", kterým : duše přijímá Boha tak jak je a tím se člověk rodí v konečný cíl mystického nazírání, do jednoty s Bohem a dojde pravé svobody, osvobodí se zcela od pout světa, hříchu a dochází do nejvyšší blaženosti.

Pelikán Vít

Přeloženo z díla Meister Ekehart, Deutsche Predigten und Traktate. Ausgewählt und eingeleitet von Fr. Schultze-Maizier, Insel Verlag, Leipzig, stran 450.

Citace Mistra Ekeharta:

- "Řekl jsem už to častěji: kdož chtějí začít dobrý život, musejí to dělat tak jako ten, kdo kreslí kruh. Nasadí-li správně do středu a ten má pevný, bude kruh dobrý. Rozumějme: Člověk necht se nejprve učí, aby jeho srdce pevně se zapustilo v Bohu, pak bude ve všech svých dílech stáły. Neboť je-li srdce nestálé, nic mu nepomáhá, i když se pouští do velkých děl."

- "Bůh stvořil duši k tomu, aby se v ní narodil jeho jednorozený Syn. Proto jsou napsána veškerá Písma. A Bůh nestvořil svět pro nic jiného, než aby andělská podstata a Bůh se v duši narodili."

- "Člověk nemůže Bohu nabídnouti nic milejšího, než-li vnitřní mír."

- "Tvoje bdění, tvoje modlitby a tvoje posty, jsou Bohu mnohem méně, než tento mír. Bůh nepotřebuje nic, než abychom mu nabídli svoje klidné srdce, a pak počně působiti v duši tak, že žádné stvoření toho neobsáhne, aniž toho může postřehnouti. Vnitřní mír nás činí Bohu podobnějšími, jehož mír, ačkoliv věčně působí, není nijak rušen, tak jako slunce není rušeno tím, že jeho paprsky jsou na zemi neustále v činnosti. Onen mír jest bez překážky a bez protiventství, které jinak jsou nerozlučitelny z každým jiným působením. Tento mír jest žádoucí jen pro sebe, ale působení mu slouží jako prostředek k cíli. Jestliže duši postačí zevní ctnostné skutky, tu nepodobá se ještě svobodné dceři královské, nýbrž podobá se služce."

- "O zrození Boha v duši se děje mimo čas a prostor ve věčnosti. Ne tedy v určitém okamžiku, v tomto roce nebo měsíci nebo podobně, nýbrž vždy, tot jest nad časem, kde není ani zde ni teď, kde není ani myšlenky ani přírody, když duše se poznesla nad čas a když je ve stavu věčného Teď."

- "Kdo chce přijíti k podstatě Boha, do jeho velikosti, musí nejprve přijít ke své vlastní podstatě, do své /malosti/. Neboť nikdo nemůže poznati Boha, kdo nejprve nepoznal sebe. Musí vstoupit do své nízkosti a do Boží niternosti, do toho, co je nejnižší i co je nejvyšší, neboť tam se sbíhá, co může Bůh dokázat s nými."

- "Poznání pravdy je jako moře. Jednomu sahá ke kotníkům, jinému po kolena a třetímu po pás a čtvrtému až nad hlavu, tak že se v něm plně potápí. Slovy nelze popsati Bytost Boží, ani vyjádřiti, ale v nás máme poznati jeho podstatu a k tomu cíli musíme se vzdáti všeho, co není Bůh sám."

+ + +

Renné Alleau, známý francouzský myslitel, výzkumník a publicista v oblasti lidského vědomí, extáze, dějin mýtů a esoterních společností, ve své knize vydané nakl. Encyklopédie Planete - Paris "Les sociétés secrètes - leurs origines et leur destin": pojednává o neuhasitelné žízni člověka - poznání lidského tajemství.

Chceme vás seznámit s obsahem této knihy, budeme ji publikovat v našem časopise Konzum na pokračování od starověku až do dnešní doby.

Prožíváme dobu zrychleného poznání. Devadesát procent lidí, jimž lidstvo vděčí za nové poznatky a za novou moc, žije dnes. Šíří a složitost nedokáže jeden duch obsáhnout. Moc vědění se stává tajemstvím. Rozvoj vědy a techniky nás v několika letech zavedl až k mezním strukturám látky a energie. Rozvoj civilizace v nejbližších dvaceti či třiceti letech je založen na vědomostech, které jsou neznámy nejen lidské mase, ale i těm, kdo jí vládou a oficiálně ji představují. Nepochybně by stačilo zničit několik tisíc mozků a vývoj by se zastavil.

Je možné, že všechny pokrok záleží v přechodu od techniky hmotné k technice psychické, od působení člověka na věci k působení člověka na sebe sama. A tady navazuje člověk budoucností na tradiční myšlení starých zasvěcenců. Tajné společnosti minulých dob, jejich rituály, místa a čas těchto rituálů je nutno chápat jako svérázný mechanismus, jehož cílem bylo dosáhnout uvolnění zvláštních sil lidského mozku. Každý vyvolenec, který prošel zkouškami a jemuž se dostalo předběžného naučení, mohl být součástí tohoto mechanismu. Mlčení o posvátných věcech bylo třeba zachovávat proto, aby se udržel odstup od obyčejného světa. Disciplína mlčení byla svého druhu pedagogikou pozornosti. Kromě toho věc zůstává tajnou, pokud je nesdělitelná.

Jsou-li prostředky, jak plodně vystupňovat inteligenci, jak zdokonalit lidský stroj v jeho nejjemnějších strukturách, je nutno nasadit všechny páky, abychom je poznali. Musíme se ptát všude, posvátných starobylých textů i moderních neurofyziologů, tajných společností i laboratoří. Nesmíme jen jediné: propadnout starému předsudku, který upírá vědě jakoukoli možnost absolutního poznání, nebo předsudku modernímu, který upírá jakýkoli experimentální obsah tradici.

/ z předmluvy Louise Pauwelse a Jasque Bergiera k Alleauově knize./

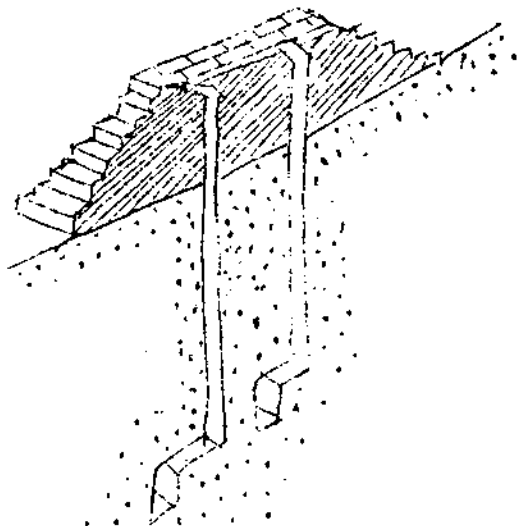
S T A R O V Ě K

Současné archeologické nálezy zjišťují, že zdrojem proudu vysoké civilizace, která se šířila Palestinou, Sýrií, Malou Ásií až na Krétu, byla Mezopotámie a Egypt. Tato civilizační expanze začala podle všeho koncem čtvrtého tisíciletí před křesťanskou érou, v raném sumerském období. Egyptská civilizace nevznikla před rokem tři tisíce až dva tisíce osm set před naším letopočtem.

Na Východě se kultura objevuje až kolem poloviny třetího tisíciletí v Indii o kolem poloviny druhého tisíciletí př.n.l. v Číně. Na západě nebyla zjištěna žádná určitá stopa vyšší kultury před polovinou prvního tisíciletí př.n.l., jak praví R. Heine-Geldern, jeden z nejlepších současných znalců dějin civilizace.

Teorie o tom, že první civilizace sahají do bájného dávnověku nebo že jsou výsledkem podlehnutí zemědělských národů pasteveckým nomádům, jsou čiré domněnky, které se neopírají o žádný solidní archeologický důkaz. Naproti tomu se nedá jasně dokázat všeobecnost kulturního pronikání mezopotámského do antického světa mezi čtvrtým a třetím tisíciletím před křesťanskou érou.

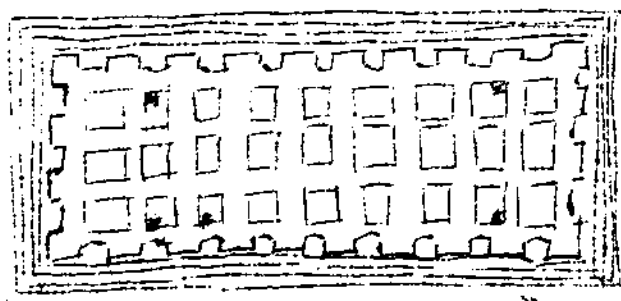
Cizí původ dávné civilizace v údolí Indu vyplývá dostatečně průkazně z prací sira Mortimera Wheelera, který srovnával uspořádání dávných babylonských měst s budovami v Mohendžo-daru. Jde o kolonální města vybudovaná podle předem stanoveného plánu. Naproti tomu šlechtické a faraonské hroby v Egyptě v době Předdynastické a za prvních dynastií představují architekturu typicky mezopotámskou. ^{1x} Byly to nízké ploché stavby se silnými cihlovými zdmi, zvané "mastaby". Kámen s nímž se snadno pracuje a jehož je v Egyptě hojnost, se tam dostával do architektury jen pozvolna a po kusech, jež trvaly od první do třetí dynastie. To ukazuje, že první egyptští architekti neznali použití kamene, materiálu který je běžný v Egyptě, ale velmi vzácný v Mezopotámii. Jak v případě egyptské civilizace, tak v případě indických měst jako Mohendžo-daru archeologie ukazuje, že první monumentální městské stavby vznikaly na základě cizích znalostí mezopotámského původu a že teprve dodatečně byly přizpůsobeny místním zdrojům a podmínkám.

MASTABA /axonometrický řez /

1 x MASTABA / arab. lavice /

Mastaba, hrobka egyptských faraonů a šlechticů. Zpravidla ve tvaru kemelého jehlanu s obdélníkovým půdorysem, rozměrech cca 5 až 15 m x 10 až 50 m, výšky 3 až 12 m, s komorami pro pohřbívání hluboko do země zapuštěnými - až do hloubky 30 m. Někdy se objevuje jako stavba s vnitřními prostory, se slepými dveřmi, serdabou tj. větrací diagonální - popř. vertikální šachtou. Líc zdiva bývá zpravidla z kvádrů, vlastní zdivo z cihel i nevypalovaných, později lomového kamene.

0 - 10 m.

Mastaba krále Hóra-Aha v Nagádě u Sakkary : půdorys

J.A. Wilson píše, že první tři egyptské dynastie, které založili dobyvatelé z jihu, musely řešit naléhavé vládní problémy: vybudovat administrativu, vytvořit policii a prosadit zákony. První dvě dynastie musely bojovat za upevnění své autority a proti rebelii. Zdá se, že dogma o faraonově božském původu bylo vytvořeno proto, aby se dosáhlo slibu poslušnosti od Egypta Dolního, který nemohl neuposlechnout vládce, jenž byl původu nikoliv pozemského, ale nebeského. Tyto skutečnosti připomínají dosti příznačně spíše proces kolonizace než pozvolnou evoluci autochtonních prvků a posvátných hodnot specificky egyptských.

Jestliže egyptské vypůjčky z Mezopotámie jsou nepopíratelné - zejména pokud jde o písmo - archeologie nepřináší žádné náznaky o přínosech ve směru opačném.

Kulturní vývoj v Babylonii byl pomalý a mezi 4. a 3. tisíciletím stále pokračoval. Naproti tomu vývoj v Egyptě a v Indii naznačuje ne-li náhlý přeskok mezi neolitem a prvními známkami vysoké kultury, tedy přinejmenším zrychlení vývoje pod cizím vlivem.

Můžeme se tázat, zda prvotní magicko-religiózní mysteria, jejichž původ, jak se zdá, splývá se vznikem prvních lidských seskupení, neprošla hlubokými změnami, jakmile se objevily velké civilizace městské. Chronologicky vzato, první stopy nejstarších prehistorických rituálů byly objeveny současně se stopami medvědího kultu v alpské jeskyni v okolí Mixnitzu v jižním Rakousku. Místo se jmenuje Drachenloch, leží ve výšce 2500m a zkoumal je E. Baechler v letech 1917-1923. Nalezl tam ohromný sklad kostí, zejména medvědích lebek, z nichž některé byly rozestaveny po sedmi v jakési svatynce po straně kamenného kruhu, v němž býval udržován stálý oheň.

Vezměme v úvahu disproporcii mezi časem prehistorickým a historickým, mezi pěti až šesti tisíciletími, na něž se upíná archeologické bádání o historii lidských civilizací, a pěti až šesti sty tisíciletí, které musí prozkoumávat prehistorikové při studiu předchozího lidského vývoje: Nutně musíme být překvapeni náhlostí, s níž se znaky vysoké kultury objevují v období poměrně nedávném. Je to jako kdyby člověk prodělal mezi čtvrtým a třetím tisíciletím skutečný skok, kdy v časovém úseku poměrně velmi krátkém přicházejí jeden za druhým základní objevy, tisíce staletí předtím netušené ani rozumem, ani intuicí.

Proto se domníváme, že sumerská civilizace, objevená vlastně nedávno, klade otázky vyjimečného významu.

Není-li pochyb o tom, že seskupení protoiránských lidí dosáhla již kolem 5. tisíciletí př.n.l. určitého kulturního stupně, a jestliže naproti tomu vývoj mezopotámské civilizace byl poměrně stálý v porovnání s Indií nebo s Egyptem, není pak méně pochyb ani o tom, že Sumerové byli dobyvatelé, jejichž původ není znám. Navíc je třeba poznamenat, že na území současného Iráku, který odpovídá rozloze staré Mezopotámie, nebyla nalezena žádná jeskynní malba, žádná soška či figurka ani paleolitická, ani neolitická.

SUMER PŘED MEZOPOTÁMIÍ

Sumerové nejsou semité a jejich jazyk se nepodobá žádnému známému jazyku. Oni přinesli do Mezopotámie nejen písmo, ale i sochařství, jež tam do té doby neexistovalo, a velmi propracovaný stavitelský sloh.

Tři tisíce let před vznikem primitivních křesťanských svatostánků postavili v městě Uruku chrám /x2/ s předsíní a s hlavní chrámovou lodí o rozměrech 62m x 11,30m. Je-
no zdi, vyztužené pilastry, měly různé výklenky a na povrchu ochranný nátěr proti erozi. Sloupy byly pokryty černočervenobílou mozaikou geometrických tvarů, zejména v podobě trojúhelníků a kosočtverců. Od začátku 3. tisíciletí př.n.l. začíná hojné užívání kovů jako mědi, bronzu, zlata, stříbra a elektronu. Loukotě kol byly pokrývány kovovými destičkami, aby chránily dřevo a zlepšily přiléhavost kola k povrchu cest. Žádná civilizace na světě od počátku 3. tisíciletí př.n.l. nezanedala po sobě zlatnické výrobky tak dokonalé techniky i umělecky, jako byla mistrovská díla, která sir Leonard Wooley našel v krélovských hrobech v městě Ur.

Nabízí se vážná otázka: kdo ví, zda Sumeři nebyli právě ti Atlantové, jejichž pohádkový příběh vyprávěný egyptskými kněžskými se dostal až k Platonovi? Zda vůdcové tohoto lidu, jehož králové "sestupovali s nebe" nebo "vystupovali na nebe", nebyli prvými zakladateli magicko-náboženských mystérií velkých civilizací antiky?

Abychom tyto domněnky ospravedlnili a pokusili se tak vysvětlit příčiny vytváření tradičních tajných společností, připomínáme nejdříve, že písmo samo bylo první typ znalostí, jež byla přístupná jen velmi úzce vymezené elitě posvátných písařů. Vynález písma sahá přibližně do roku 3000 př.n.l. Písmo objevené v Uruku má 900 značek, čísllice v to nepočítaje. Používání stylizovaných a scematizovaných, zpočátku pikto-
grafických znaků, jež se pak specifikovaly na vyjadřování pojmů a zvuků, bylo velmi složité. Proto se písmo stalo posláním malé skupiny specialistů schopných nejenom znaky vytvářet, ale i zajišťovat jejich čtení.

Tento poslední bod je zvláště důležitý. Jestliže totiž písař dovedl ze schematizované podoby skutečných předmětů vyčíst ještě jiný smysl, než dávala tato podoba sama o sobě, jak by se potom neměl stát také někým, kdo má klíč v rukou k vesmírným znamením i jiným, než jsou jevy viditelné?

Písaři byli úzce spjatí s věstci, a jak dokazují babylonské texty, směřovali samozřejmě k tomu, aby vytvořili zárodek první tajné společnosti, která disponuje esoterickými vědomostmi, protože věděli, jak číst staré texty, tato tajemství lidských dějin, i jak rozumět znamením, jež odpovídala přáním bohů. Písařský zasvěcenec měl vědomosti, jež byly obyčejným lidem nedostupné: o čase a o věčnosti, o tom co vládne bytostem pozemským, a o tom, co řídí pohyb nebes.

1x/ Komplex chrámů v Uruku.

Lokálně politické a společenské centrum. Hlavním posláním celého komplexu však bylo rozvíjení duchovního života a kultury.

Na ploše 1000 x 500 m je seskupeno 6 chrámů z období cca 3,5 až 1,8 tis. let př.n.l. Chrám sestává zpravidla ze dvou částí, vlastního chrámu-nebo-li domu Boha a vysoké chrámové věže zvané zikkuratu, která sestávala ze sedmi pásem. Zikkuratu se nazývala také Hora Boha, Nebeský vrch, dům sedmi pásem. Chrám i zikkuratu byly stavěny na uměle vyvýšeném místě.

Navíc znalost písma představovala i značnou moc hospodářskou, protože písaři byli také jediní, kdo uměli spočítat předměty, zvířata a dělníky, kdo uměli změřit pozemky a pole. Bezprostředním důsledkem toho bylo, že písaři měli klíč i k řemeslné technice, jež byla v těsné závislosti na soupisu zdrojů a vlastností potřebných materiálů.

Sumerštinu si předávali generace písařů celé tři tisíciletí a studovala se ještě za perské dynastie Achaimenovců v 6. až 3. stol. př.n.l. Jak v této mimořádné kontinuitě náboženského používání sumerštiny nevidět také známku hluboké potřeby zachovat tajemný poklad vědomostí odkázaný první z velkých civilizací?

Odkud tyto tradice pocházely? Podle řeckého historika Berossa, současníka Alexandra Velikého, byl tímto původcem Oannes, bytost, která měla "tělo ryby, ale pod rybí hlavou ještě hlavu druhou, lidskou, a lidské nohy vystupující z ocasu, a také řeč měla lidskou. Její obraz se zachoval dodnes. Zvíře trávalo celý den mezi lidmi, učíc je, aniž pozřelo jakoukoli potravu. Potom, po západu slunce, vstoupilo do moře a strávilo noc ve vlnách, neboť bylo obojživelné..."

Berossos připojuje, že tento člověk-ryba naučil lidi písmu, vědám, zemědělství, stavbě měst a chrámů. Toto historické svědectví je tím významější, že dnes zásluhou objevu sumerské civilizace víme, že "obojživelná bytost", jak ji popisuje Berossos, je oblečena přesně jako kněží sumerského boha Enki, jenž se později stal babylonským bohem kouzelníků zvaným Ea.

Bůh Enki vládl nad magickým světem slova a zvuků. Sumerské texty o něm mluví jako o "mistru kouzelného zařikávání", "čarodějníkovi bohů", o tom, kdo zná všechno co má jméno, o "odborníkovi mezi bohy" /Apkal/.

Enki je civilizátor par Excellence: Je ochráncem stavitelů, řemeslníků, hrnčírů, zlatníků a těch, kdo pracují s kovy. Umi vynalézt všechno, co může zlepšit nebo zkrášlit podmínky lidského života. V mezopotamském mýtu o potopě Enki zachraňuje babylonského Noema, který se jmenoval Uta-Napištim. Enki nadiktuje Uta-Napištimovi plán na sestavení archy, která mu umožní uniknout světové katastrofě, a nakonec dá nesmrtelnost mu i jeho ženě.

Berossos - současník Alexandra Velikého - ve své knize o babylonských památkách uvádí, že "Chaldejští uchovávají nejčetnější a nejrozmanitější doklady o časovém prostoru, jenž sahá přes 150 000 let do minulosti, mají archivy o dějinách nebe, země a moře, o prvotním zrodu věcí, anály králů a výčet jejich skutků."

P r v n í   m a g i c k é   i n s t i t u c e

Podle toho všeho je možno připisovat, jak se domníváme, první magicko-religiozní instituce Sumerům. Šířily se v celkovém civilizačním mezopotamském proudu ze sumerských svatyní do antického světa třemi hlavními směry: egyptským, řeckým a indickým. Tento široký expanzivní kulturní vliv se zdá tím pravděpodobnější, že v té době byl již obchod mezi oblastmi navzájem i velmi vzdálenými. Bohatství Mezopotámie bylo čistě zemědělské a většina materiálů, s nimiž pracovali její umělci a řemeslníci, se musela dovážet. Měď z Ománu a z Kavkazu, zlato

z Kapadocie, Elamu a z Antiochie, stříbro z Sicílie, diorit z Maganu při Perském zálivu, lapis lazuli z Persie a snad až z Pamíru prostřednictvím obchodníků přicházejících z Dálného východu.

Transakce, nezbytné pro sumerskou výrobu, předpokládaly existenci civilizace schopné poskytnout široký odbyt, zajistit ochranu cest a zorganizovat dopravu. Za těchto podmínek mohlo za mezopotámskou hospodářskou expanzí snadno následovat šíření idejí, znalostí, vědy a různých magických a náboženských praktik.

Dokladem může být podobnost např. egyptských a sumerských náboženských koncepcí. Egypt měl "nun", což byla prvotní hlubina a zdroj vitálních sil, Sumer měl "abzu", zdroj sil plodnosti, "Pánem nunu" byl bůh Re, první organizátor vesmíru. "Pánem abzu" byl tvůrce světa Enki.

V Egyptě stejně jako v Sumeru se říkalo, že "bůh spal", když se mluvilo o prapočátku, v němž bůh ještě splýval s prvotní hlubinou. Sumerský Enki spal "za oceánem, v zemi čisté, panenské a jasné, kde nikdo nenařká ani nechodí se svým nářkem podél městských hradeb".

Výrazným rysem egyptského náboženství bylo uctívání posvátných stromů, jež bylo nepochybně dědictvím dob mnohem starších. V Memfidě se od dob nejstarších dynastií pěstoval kult smutečního stromu na jih od Ptahova chrámu. Bohové tam nabírali vodu a potraviny pro mrtvé, kteří byli pohřbeni pod jejich ochranou. To připomíná sumerský mýtus o stromu "zasazeném na posvátných březích Eufratu", jehož uctívání bylo součástí kultu boha Enki.

Tyto a další skutečnosti známé z archeologických nálezů potvrzují dostatečně naši tezi, že starobylé Mezopotámie měla vliv na egyptské náboženství a jeho prostřednictvím na mystéria antických civilizací, zejména na zasvěcující obřady svatyní v Řecku a na Krétě. Je však třeba dodat, že antická mystéria měla ještě jiný zdroj, jímž byly místní pradávne magické rituály, existující v Řecku i v Itálii nepochybně od dob prehistorických, jež nemohly být příliš odlišné od obdobných rituálů tajných společností afrických primitivů.

/pokračování příště - staré Řecko /

. . . . .

ČASOPIS KONZUM JE PRO ZÁJEMCE K DOSTÁNÍ V REDAKCI

NA ADRESE: časopis KONZUM
KRÍŽKOVSKÉHO 14, tel.: 208 471
770 00 OLOMOUC
CZECHOSLOVAKIA

DÁLE NA KOORDINAČNÍM CENTRU OBČANSKÉHO FÓRA OLOMOUC

tel.: 252 15, 241 20

ul. 28. října 1
OLOMOUC

. . . . .

+Ještě jednou k sametové revoluci.

Před třemi roky přišel do Československa, zajímavý dopis. V době hlubokého temna se snažil zvěstovat poselství lepšího zítřka, poselství lásky a trpělivosti našemu Československu. Byl psán ve slohu spíše hudebním, rozvětveným a symbolickým. Nebyl to tedy lineární, věcný dopis úředního charakteru. Vybíráme tedy z dopisu tibetského mistra Nahaja.

...malý národ, tento národek v meři nepřátel, prochází kritickým údobím a utrpením proto, aby zrál pro svůj příští vedoucí úkol v kultuře ducha...

...Preto volám k Vám všem, zachovejte naprostý klid a důvěru v příští dny! Socializace, nebo jak tomu říkáte, se žene nezadržitelně vpřed, ale bude jiného rázu, než mnezí čekají. Žádná prestiž té či oné strany či velmocí, ale láska a úcta k člověku budou vládnout a duchovní hodnoty zdobit hlavy příštích hodnostářů

...V tomto dnešním boji vyvstanou kazy a kvality národa, které se budou likvidovat a povznášet. Jen tak se může Váš národ připravit do příští, nové éry - éry slovanské. Tímto procesem prochází Váš největší bratr východu, který se v nejbližších letech přetvoří v nejčistší demokracii světa. Budete svědky mnohých nepravostí, ale buďte klidní a silní za tohoto prosívání národů. Zlo vyvstane na povrch, aby bylo jasně a s jistotou likvidováno.

...Váš národ musí být očištěn a připraven k vyplutí do skutečných mírových vod Slovanů. Jste národem Božím a na duchovní hodnoty nejbohatším v Evropě a proto musíte růst, neboť oči celého světa budou k Vám upřeny jako k duchovnímu srdci. Je to Zákon, a to Zákon pevný a neměnný. Zachovejte proto celému světu lásku, klid a mír, o kteréžto statky je svět zatím ochuzen. Buďte hodni svého předurčení. Vašemu úsilí žehnají všichni, kdož bdí.

+V Československu dochází k pomalému navykání na demokracičtější způsoby života, na život, podobající se životu ve svobodné zemi. Na odvrácené straně naší Země řádí lidské emoce, vystěhovalectví a pogromy. Otiskujeme nyní s laskavým svolením Society World Unity dopis sekretáře spol. jejímu veličenství královně Spojeného království Velké Británie a Sev. Irska, hlavě společenství a obhájkyni víry.

Vaše Veličenstvo!

Prosím co nejuctivěji o laskavé dovození, abych směl předložit následující pokornou petici.

Jak Vaše Veličenstvo jistě ví z tisku a rozhlasu a televize, umdlévají tisíce nekomunistických vietnamských uprchlíků za srdcervoucích podmínek ve sběrných táborech a střediscích kolonie Hong Kong.

Zatímco východoevropské země jedna po druhé konečně odhazují své okovy a jejich obyvatelé se připravují na oslavu prvních svobodných vánoc, nutí tyranický režim v Haneji své . . . nešťastné poddané k podnikání riskantních výprav na dřevěných lodičkách za svobodu v cizině.

Zatímco před čtrnácti lety našla první vlna indočínských uprchlíků útočiště v mnohých zemích svobodného světa, žije tato druhá vlna v naprostém zoufalství, slyšíc téměř každodenně, že jejím brzkým údělem bude bezcitná a brutální repatriace do komunistického Vietnamu.

Vlivné západní informační prostředky hustí do veřejnosti desinformace, že jen malý zlomek uprchlíků v Hong Kongu jsou "politici" a že převážná většina jsou "ekonomičtí" exulanti, doufajíce, že v demokratickém světě naleznou lepší životní podmínky.

Ve skutečnosti neexistuje ve skalních komunistických státech hranice mezi oblastí "politickou" a "hospodářskou". Utrpení, bída a hlad, jež jsou tak očividné ve Vietnamu a jež byly tolikráte dokumentovány filmaři a novináři, nejsou pouhými hospodářskými záležitostmi. Jsou neodlučitelnou součástí politiky, zapříčiněnou přímo a úmyslně vládními rozhodnutími. Historikové dnes připouštějí, že velký hladomor v Rusku, během kterého pomřelo milióny vesničanů, nebyl hospodářskou, obchodní nebo klimatickou "náhodou", nýbrž záležitostí komunistické politiky. To platí ve zvýšené míře v dnešním Vietnamu.

/ dále sekretář spol. Society World Unity píše/-

"Dovolují si předložit Vašemu Veličenstvu tuto petici, aby laskavě dovolila vietnamským uprchlíkům zůstat v honkongské kolonii a přilehlých teritoriích dokud se nad nimi nesmluje některá svobodná země a nepřijme je jako přistěhovalce. Prosim, aby vaše Veličenstvo zastavilo krutou "repatriaci", jež podle nejnovějších zpráv má začít před vánocemi."

(Její Veličenstvo, Mary Alexandra Elizabetha II., bohužel, v prosinci onemocněla chřipkou.)

Je nejstarší dcerou krále Jiřího VI. (proslulého nebo známého právě v této indochínské oblasti) a královny Alžběty (roz. lady Bowesové-Lyonové). Pracovala právě v pohnutých dobách německé okupace jako opatrovnice a pracovnice v ženské pomocné službě.

Bohužel transport 51 dětí, žen a mužů, plačících a řvoucích hrůzou, byl ve tři hodiny ráno odvezen na letiště a poslán do komunistické Hanaje.

- Zjistilo se, že řada Vietnamců, donucených honkongskou vládou k "dobrovolnému" návratu do vlasti - Vietnamu, utekla podruhé na lodičkách do Hong Kongu a hlásila se za uprchlíky pod změněnými jmény.

" " " "

+ Ú m r t í s t a ř í č k é h o k n í ž e t e

Úmrtí staříčkého knížete lichtenštejnského na přelomu roku znamená jisté problémy pro jeho příbuzné v této konstituční monarchii. Dědičnost a práva totiž přechází v přímé linii dle zásad primogenitury.

Tento monacha, podobně jako Jeho Jasnost kníže Schwarzenberg, sehrál v minulosti naší vlasti velkou roli. Patřila mu velká území v jižních Čechách a na Moravě. Stručně k životu Jeho Jasnosti:

Narodil se na svém zámku Frauenhal ve Štýrsku jako syn Aloise a Alžběty, arcivévodů rakouských. V té době vlastnili Lichtenštejnové velká území na Moravě, zejména Lednici, ale i úsovsko a opavsko.

Studoval ve Vídni naprvé na gymnáziu, později na Vysoké škole zemědělské a lesnické. Své znalosti uplatňoval na svých cestách, které prováděl ve stejném duchu jako jeho otec Alois. Byli totiž vášnivými nimrody, jako jejich celé příbuzenstvo. V roce 1918 dochází k částečné konfiskaci jejich pozemků v ČSR, majetek v podobě zámků a hradů je jim ponechán.

V roce 1945, na nátlak gottwaldovské vlády, dochází k sepsání pověstného zák. č.12/1945 Sb., podepsaného prezidentem Benešem, který znamenal zestátnění většiny majetku Lichtenštejnů.

Lichtenštejnové, zejména zesnulý František Josef II., byt' více méně nežil v ČSR, měli pozitivní a humanistické vztahy k naší vlasti.

Ve své titulatuře používal i po komunistickém únorovém puči titulu vévody opavského a krnovského. Naposledy navštívil ČSSR loni v létě.

Čest jeho památce.

. . .

in: agentura KO

K obálce:

ilustrace na obrázku je kaligrafie /-znak, symbol-red./.

Užívá se v buddhismu a zenu k vyjádření určitých pocitů, stavů či vjemů z okolního světa.

Autorem kaligrafie na naší obálce je praktik zenu a buddhismu Stanislav Doležal /nar. 1961/, který v současnosti žije a působí v Praze.